КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

НОХЧ-ГIАЛГIАЙН РЕСПУБЛИКИН ПРОПАГАНДИСТИЙ I СЪЕЗД

Массо а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(С В Е Т)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган

Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛУ 1923 ШЕРА ДЕНЗ | № 115 (4406). | ЕРА, 24 сентябрь 1970 шу. | Мах 2 кеп.

ТАСС ХОАМ

«ЛУНА-16» ЛАЬТТАНГАХЬА НОВКЪА ЯЬННАЙ

«Луна-16» ала советски автоматически станци Изобилия форда районе кIайда Iессар. Бетта тIекен тIа боча билха программа кхочайайр, 1970 шера 21 сентябре московски хенах 10 сахьати 43 минути яьлча космически ракета Лаьттангахьа новкъа яьлла. Космически ракета тIа Бетта грунта образецаш я.

«Луна-16» ала станци урегIахьийтара программа тIа меттара меттиг мозцан принципиальни керла дехкар кхочашдаре — Бетта грунт автоматически Лаьтта кхачийтаре. «Луна-16» ала станци Iессачуя тIехьагIа кхочашйир меттигерча вертикальни хийсьеш сальна полепни йистара тайп-тайпанча агрегаташ а бортовой системаш а болх меттаба бу хьажари цигьа йолхочу технологически операцей комплекс.

Кийчен операцеш ьчуя тIехьагIа грунт эцархара механизме болх дIаболабелийтара номмаха аьир. Лаьттара еча пешнидех болх буй горизонтальни а вертикальни а плоскосташ тIа хийцаделла йиш йолш «Луна-16» ахча станца электрически бурув дахачо тайтара еттадир, тIаьхьа Бетта грунта бурув теха дехадир. 350 миллиметр кIоарга бурув а теха, перада образецаш хьечуйийр.

Бурув тохачуя тIехьагIа Бетта порода манипуляторан новкъесталца космически ракета контейнере чу а яхна, айхха дIатьайир.

ГIеттара платформа хиларах тарва, станци Iахаеча аргIаца гIетта. Бетта порода образецаш чуйина станци хохайналаре аппаратца Лаьтта Iессара новкъа яьлла. Iахаеш цера агIа Бетта тIа дисар, цо дIаяй ийстам я температурни радиацин.

ЛаьрхIачва тарга а йолаш Лаьттана тIаьхьагIача баллистически траектаре тIа яьлар ракета. 183,6 мегагерца частотаца цуница радиобузама ма сеанс дьа.

1970 шера 24 сентябра из Лаьтта Iехдергйола райан хьехь стае дерхIаш преентерими телеметрически бустамеш ду.

Ракета Лаьттана хьатIаккхачача хаза цунах дIанхьестаргья Бетта порода образецаш чуйина кха хьахи йиша аппарат, из атмосфера айхеча тIаьхьашна кхелчергья, аэродинамически тормез а тоха парашютаца Iейоссаргья.

Лаьтта йосса таръургдола район дикка йолиза хилар бахьан делаш, иха хьахи йиша аппарат лахар чолхане хургда.

Из лахара средстваца хийн кийаргIара цийнчьа я.

Хьалхагiа хоам бах хахиллара, 1970 шера 21 сентябре Бетта тIара гIиттар «Луна-16» кхача автоматически станце космически ракета Бетта грунта образецаш а йолаш.

22 сентябре московски хенах 10 сахьат дьалча космически ракета Лаьттана 306 эзар километр гальна яр.

Гальарча космически бузама центре тешаме радиобузам лаьттабу ракетаца. АргIанарчо сеансашна траекторни телеметрически бустамаш дир.

Ракета отсекашна оттадаьча барамашна лаьттаю давлени температурни.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКИ IИЛМА ДОАРЖАДЕРАШ

Пропагандист... Йоакха цIи я ю. Бехктокхамо дехкар да по кхочашдар. Цудухьа парте даим боакхо ю пропагандисташ харжа-ра, уж кийчбара, царе методически гоьзал ца хаддаш лакхьара.

ХIанз республика партийни организацеш кийча ең я кердача партийни дешара шера. Коммунисташта, хIьата иштта беррига къахьегамхошта марксистско - ленински образовани ялара болх дIахо товбелга вIадех ва мехка хулаш латтача Iилман - технически, экономически, социальни хувцамаша, дегIадаьккхача советски наьха духовни хьашташа, социализманен капитализманен юкъе тIа-тIа шерлуш латтача политически идеологически къовсамо. Цу балха тIа толамаш дахар дуккагIча даькье тийша да пропагандистий гоьзалах, шоай бола боьзаш а бе хоьш а уж хилареж.

Марксистско - ленински образоване кердача дешара шера республика пропагандисташта хьалхашка латтача декхарех, пропагандисташта юкъера болх дIахо товбара де дезарех дувцаргда кхоана республике туллуча республика пропагандистий цхьоалагIча съезда. Цига вIашагIкхетаргба Нохч - ГIалгIайчен толашагIа бола пропагандисташ, уж дагабуергба дIахо болх тоабара хьакъехьарча проблемаш дешаех.

Белгалаьккха деза шоай декхарш сийленца кхочашдеш бола пропагандисташ вай республике дукха хилар. Шоай низ, хьаькъал ца кходеш хьахьег наькха политически кхетам лакхбара.

20 шера пропагандист йолаш хьайоагIа В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкадьтта чакхдоахача завода центральни заводской лаборатори начальника заместитель Карпенко Татьяна Григорьевна. Йоакха опыт Iоаный цо цу шерашка.

— Керттердар нах кхетабар, царе дегашка кхачар, уж идейно хегIабоалабар да, — йоах Татьяна Григорьевнас. — Цхьабакъда, из атта гIулакх дац. Ше знанеш йолаш хилар ал соагIа, уж лаьуагIараштa дIаяла хоьш а хила веза пропагандист. Цудухьа ца хаддаш лакхъе еза цо ший гоьзал.

Татьяна Григорьевнас даим кердадар юкъе а кхуллаш лелабу ший болх. Из дика кийчлу хIара занятега. Дешашбарий хIаране хьашташ теркал е деш чакхйоах занятеш. Наха политически кхетам баларa боьъоица йола гоьзанч я Т. Карпенко.

Цхьайтта шу да Грозненски химкомбината къахьегамен алапен отдела начальник Посевин Василий Михайлович пропагандиста болх беш вола. Экономически дешаех йолч семинарски группа кулгалдеш ва из. Дешараш даим бокхача безамца ладувгI цуна, хьинаре дакъа лоаш занятешка моллагIа а тема юцаш.

ДIадахача дешара шера пропагандиста къаьстта чIоагIа теркам тIабахийтар экономически дешаех дола В. И. Ленина балхаш Iомадара.

Моттигерча вахарца юзаш чакхйоах цо семинарски группе хIара тема. Нов. Посевина кхетамца пайда эц гойтара пособех, дика кийчъю диаграммаш. Цо ца хаддаш къахьег ший знанеш лакхъяра.

ХIанз пропагандист нов. Посевин кийчлуш ва дешара кердача шера хьа а шерагIа экономически знанеш йоаржаяра.

Мальсагов Малсага Заудин Наьсарен районе комсомольски политпросвещение системa сете толашагIа вола пропагандист ва. «Электроинструмент» яхача завода энергомеханически отдела начальник ва из. Укх тIеххьарча шин шера партийни организаце тIадилларах «Кругозор», яхача кружока кулгалдеш ва Заудин.

ЧIоагIа бехктокхаме лелаьу по шийна тIадилла гIулакх. Цунна хов комсомольций дешар дуккагIча даькье пропагандиста говзалах тийша долга.

Нов. Мальсагова еш йола занятеш массаза а сакъердаме чакхъюл. Кагирхой чIоагIа дика хеташ ух цум занятешка.

«Кругозор» яхача кружока дешаш барий политически сакхетам, къахьегамен общественни хьанар лакху Мальсагов Заудина хьинерах, гоьзалах.

Масселх шу да Надтеречни районерча «Новогорский» яхача комсийн совхоза къахьегамни кхерамзлен техникен лораяра инженер Гиназов Иман пропагандист вола. Марксизма - ленинизма школаш кулгалдеш ва из. Цо творчески къахьегаш, бехктокхаме партийни декхар из хилара терра, ерригa говзал оарцагIьаьккха лелабу ший болх. Нов. Гиназова кердадар юкъе а кхуллаш, ца хаддаш лех ладувгIарей дегашка бола новкъ. Ший уйла тешаргволаш а нийса а вIаштIехьъаьккха, чоалхане дош дика къовстале хов цуна.

ХIаране хьашташ довза, тIаьхха уж дикагIча тайпара кхочашде гIерт нов. Гиназов. Къаьстта дика пайда эц цо собеседованех.

Партийни пропаганда боккьоица бола говзанчаш ба Наьсарен районерча «Октября 40 шу» яхача совхозера пропагандист Янаев Хьамид, Урус-Мартана районерча «Красноармейский» совхоза керттера экономист Умархаджиев Iиса, Грозненски машиналькъа стенце локомотивий дешара пропагандист Лучной Николай.

Цхьабакъда, республика пропагандистий балха юкъе кийсалу кхочамбоацараш а.

Цхьаболча пропагандистадиа теоре дешаш айхха дуаза практикаца, кIоаргга ешхац хIанзарча заман проблемаш, занятеш чакхъяхара толашагIа йолча формаех баьзц пайда эцаш, ладувгIарий дегашка кхочаш хилац оала деш.

Марксистско - ленински образоване кердача декхараша дIадех, пропагандисташпара болх цIенхаштта товбелга. Пропагандист — из теоретически дика дийша, творчески кIоаргга уйла е, вахара общественни явленешта, революционни къовсамен коммунизм хьалхьарен опыта марксистски хьисапе анализ е хоьш вола саг ва. Из хила веза пропаганда ленински искусство йовзаш, социальни психологехи педагогикахи кхетамца пайда эца хоьш.

Партийни образоване хIанз ерригача звеньяшка экономически знанеш Iомаяро дIадех экономика дешаьи, парте экономически политикех дика йовзаш бола коммунисташ пропагандистски балха юкъе дуккагIа чуоза.

Пропагандисташ - экономисташ кийчбара шерра пайда эца беза шоаш толашагIа йолга хьагойтача укх тайпарча формаех: марксизма - ленинизма университетех, политически просвещене цIенойка, кабинеташка вIашагIьехкача школех, курсех. Цхаддаш йоакхо е еза пропагандистий методически говзал лакхъяра. Цар балха юкъеххаьа еза Iилман лардаш.

Партийни образоване бола тийша ба партийни комитеташа, мехкашцарча партийни организацеша цуна деча кулгалдех. Уж декхарийла е партийни дешар вIаштIехьдаьккхара веина йоакхо е, пропагандисташта юкъера бола ца хаддаш тоабе.

Коммунисташ, беррига советски нах дегаш гIоздьелла пакъаболх КПСС XXIV-ча съезда. Шеко яц, партийни образоване система кердa шу коммунизм хьалъерий политически сакхетам къахьегама хьинари лакхаургдола шу хургхиларах.

Дика къахьег укх шера КПСС XXIV съезда сийна къахьегама вахте эттача Грозненски № 1 йолча маькх еча завода коллективо. Ер шу доладелча денз планах лаьрхIачул соагIа по арахийца маькха-булочни изделеш 8800 гаьтта тонн я. Дикен тIехдаьнен мара хилац арахена продукци. Къахьегама овсаре лакхъяра план цаI-аз процент кхочашъяьй. ХIара сменах нормаш 105 — 110 процент кхочашъю бод кийчбеча Стрелко Екатерина Петровнас,

СУРТА ТIА: Е. Стрелко.

И. Плиева сурт.

КПСС XXIV СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТ

Ихе шера план хапел дукха хьалха кхочаш а ен, КПСС XXIV съезда сийлена накъабилара еррига шоай торонаш оарцагIьаьккхай Новогрозненски мехкадьтта чакхдоахача завода технологаша. Цу даьхье шерра социалистически ах йоаржаьй заводе цехий, установкий коллективаша. Цу ахье хьалха латтачарех я Колесников Анатолий Алексеевич керте латтача № 43 — 3 йолча установка операторов. Мехкадьтта сийрда продукци арахецара ихе шера план 18-ча сентябре кхочашъяьй цо. Ер шу чакхдаллалехьа планах лаьрхIачул соагIа установка технологаша арахецаргья итташ эзараш сомий маькха продукци. Царел дукха тIехьа ца буса хьинаре къахьег Горбатенко Константин, Исаев Владимир керте латтача установкай технологаша. Укх деношка кхочашъергхIа цар ихе шера план.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Гудермесерча локомотивна депо технически болхлой я Коздоева Людмила. Ше нийга белха еча дензахьонача болхлочо ший бехкагIа цхьа хьоазхьавхаргтаба балхатIа. Массаза тешаме а цу участок. Хьинаре къахьегача къонача специалиста дукха Сийлен грамоташ ахчаца совгIаташ тийна.

Сурта тIа: болх беш я Л. Коздоева.

Д. Васильева сурт.

ХИМИКАШТА КАРАГIДАЬННАД

Ихе шера план хапел дукха хьалха кхочаш а ен, КПСС XXIV съезда къахьегама совгIат кийчдара дизза пайда эц шоай торонех Грозненски химически комбината химикаша. Цунга кьежжа дика да цар лоаха къахьегама толамаш. Товарни продукци арахецара ийс бетта план 19-ча сентябре кхочашъяьй цар. Ер бутт чакхбаллалехьа планах лаьрхIачул соагIа бIаьш эзараш сомий маькха арахецаргда фенол, спирт, полиэтилен, кхыйола продукци.

Къахьегама овсарле 8,2 процент лакхъяьй укх шера хьалхарча ийс бетта совхк цу юкъа хинначул. Арахецача продукцега дIабодаш мах а дикка лохбаьб. Из бахьан долаш планах лаьрхIачул соагIа укх шера пачхьалкхена бьь пайда 1141 эзар сом да.

Бедал, материалаш кхояра гIехьа а чIоагIа къовсам лоаттабу комбината коллективо. Цох хьахиннар дика да. Укх шера кходаь этилен 133 эзар сома маькха да, хIаьта кхойль бензол 136 эзар сом мах болаш да. Уж толамаш долхача хьалха латт полиэтилени спирта арахецача цехий коллективаш.

А. РОМАНОВА,

тха штате йоаца корр.

ДИКА ФУ — ХЬУВКЪАМА ЛАРД

ХьатIадоагIача шера алаташ хьувкьадарх къаьстта теркам тIа а бахийта къахьегаш ба укх деношка Наурски районе ялат кхедераш. Дика кийчдаьд района дуккагIча бокхамашка гураьь дуча ялатий фу. ПланагIа 34900 центнер гураьь дуча ялатий фу Iалашде дезаш дар тха района боахамаш. 17 сентябрь тIакхоачаш 47035 центнер Iалашдаьд из. хIаьта дукха хIама ца эшшаш деррига дIадувча кондицега кхоачадаь да.

Гураьь дуча ялатий фу къаьстта дика Iалашдаьд Ленина цIерагIча колхозе. ПланагIа дIаде деза фу 1085 центнер долча, цхьоалагIча классагIа дола 10850 центнер фу Iалаш е даь дикагIа йолча помешенешка дIаоттадаьд колхоза къахьегамхоша. Иштта дика бел из гIулакх «Красное знамя» яхача колхозе а. План 3150 центнер йолча, дIедувча кондицега дIакхоачадаь 3070 центнер фу Iалашдаьд цига. хIаьта план 12670 центнер йолча цхьоалагIча класса 12700 центнер фу кийчдаьд «Терский» совхозе а.

ХьатIедоагIача шера кхебергболча дьувкъама дика лард йолаш ба «Грознино» объединене къахьегамхой а. Масала «Советская Россия» яхача, «Наурский» совхоза ялаташ лелаераша шоашта эшача боарамал соагIа цхьоалагIча класса, лакха репродукци йола фу Iалашдаьд.

Иштта йоакхо ю района боахамий специалистаьшен къахьегамхошен гураьь дуча ялатий фува. Хоьш да, лакха репродукци йола фу дIадийначa лаьттан хIара гектара тIара юкъера дIалаьрхIача 3—4 центнер дуккагIа ялат доалилга. Цу гIулакхо хьахьокх дика фу Iалашдарах кийчдарий боккха теркам тIабахийта безаш хилар.

Тха района боахамашкарча къахьегамхоша доладаьд бIаьсти дIадуаргдолча ялатий фу кийчдара а Iалашдара а балхаш. Ленина цIерагIча колхозе, «Родина» совхозе 3800 центнер фу кийчдаьд. Царех 800 центнер хIаналехьа цхьоалагIча классага дIакхоачадаьд.

М. ЧЕРНИТЕЛКО,

Наурски госсеминспекце начальник.

ИШТТА БА ТХА БОЛХЛОЙ

ХIанз латтача хаоттамах пайда эцаш, сахьат ца доалеш къахьегаш ба тха бригада болхлой. Укх шера 709 гектара тIа кIаи 373 гектара тIа мукхи дIабе безаш ба бригада кхаш лелалдераш. ХIаьта лайха да тIайна социалистически декхараш а. Хурглолча пятилетка хьалхарча шера хIара гектара тIара план 17 центнер йолча 30 центнер ка бола ялат чуэца лаьрхIад оаха.

Кхоь секцa тIехьа а тесса цхьа агрегат я гураь дув кIа хIадуваш. Норма 34 гектар йолча дийнахь юкъера лаьрхIача 50—55 гектара тIа ялат дIадуь цу агрегатаца Мержоев Махьмада. Белгалдаккха доагIа дIадуваш дола деррига фу цхьоалагIча класса кондиции йолаш долга. Цул соагIа, ала деза, 200 гектара тIа укх шера горох хиннала. ХIаьта хоаш ма дай мел лакха хьувкъам чуэц горох хиннача кIа хIадийча. Цу лаьтта тIа укх шера фуна лаьрхIа кIа дIадийнад оаха.

Ялат дIаде доладалалехьа дика кийчдир механизатораша лаьтта. Ахачуя тIехьагIа кхаь кIира хилийтар лаьтта. Цул тIехьагIа, хIара гектара тIа шишша центнер суперфосфатни удобрени а юллаш шозлагIа ахар. Лакха а баьнна, шозза урагIен кхорагIен культиваци йир. Цу гIулакхо йиш хулийтарг я деррига ялат цхьатарра тIадалийта.

Хьалха кIа дIадийна хиннача кхашца тIадоалаш латт кIина дIадийнаш. Уж кIеззига лакхделча гектара тIа 100 килограмм аммиачни селитра а тоссаш подкормка ергъя оаха. ХIаьта деррига ялат 5-гIча октябре хIадийна даккха дош деннад оаха. ХIанз тIатехIа мукх дIабера гIадуаргаш тIахиина лаьтта кийчдеш ба тха механизатораш.

Боккха теркам тIабохийт бригаде бIаьсти юргIолча культурашта лаьтта ахара а. ХIанзле 450 гектар лаьтта ахаь дийнила зябь лаьрхIа. Къаьстта дика къахьег зябь лаьтта оахаш боахкача къонача трактористаша Мержоев Хьасанеи Карнеи Абуезитен.

Бишлеш бригада къахьегамхой Iаи замалахь чусоадаьча хьайбашта шортта доакъар Iалашде а. ХIанз ха йоа ца еш силос кийчъеш ба хьайбаш лелалдераш. ХIара гектара тIара план 180 центнер йолча 230 центнер силосни масса хьоккх цар. Шиъ комбайнер Медов Азматгирия Фаргиев Мусан ва из белх беш. Цар норма эттара кIезигагIа яле 120 процент кхочаш ца еш дац дIадоаш. Лакха къахьегама хьоахамаш доах кхай тIара силосни масса дIаххухьача МалгIабикерча АТП шофераша Озроев Iийсаси, Боков Идрисси. Юкъера лаьрхIача 150—160 процент кхоачашъю шоай нормаш цар а.

Дика вIаштIехьдаьккхад наьха балхашара безам совбаккхара гIулакх а. МоллагIча балха 120—150 процент шоай нормаш кхочашъьчоа 10 сом, 150 процентал лакхагIа кхочашъьчоа 15 сом ахчан премеш ду. Хьалха латтача болхлочо карара кара тела цIа вымпел тел. Цу гIулакхо дикка совбоаккх наьха къахьегамцара безам.

Тхоай къахьегама толамаш КПСС XXIV-ча съезда хетаду оаха.

М. ГАНДАЛОЕВ,

МалгIабика района «Ингушский» совхоза кхоалагIча отделене йиьлагIча бригада бригадир.

ПРОПАГАНДИСТАШ ДАГАБУВЛ

Укх денош Советски районе пропагандистий собрани хилар. КПСС XXIV-ча съездага кийчдарца дуазаденнача района пропагандистий декхарех лаьца доклад йир парте района секретаро нов. З. Х. Танаева.

Доклад чакхъьаьннячул тIаьхьагIа къамельаш дир XX-гIа партсъезда колхоза партийни секретаро нов. Узиева, район партийни организаце секретаро Р. Шатуниева, комсомола района секретаро В. Семакинов, кхычар.

Пленум чакхъьаьннячул тIаьхьагIа дикагIбеача пропагандисташта елар КПСС района граметаш. Царех ба пропагандисташ: Б. Нетемуев, И. Оиев, Узуев, кхыбараш.

И. БОКОВ.

□

Укх денош Шаьле районе пропагандистий собрани хилар «Парте XXIV-ча съездаца дуазденнача кердача дешара, шера пропагандистий декхараш дIадахача шера итташи» яхача темах доклад йир КПСС района секретаро нов. Б. Д. Абиева.

Пленумца къамельаш дир комсомоле района хьалхарча секретаро С. Шахгириева, дукха комбината партийни секретаро А. Макарьева, № 3 йолча юкъерча школа семинарски группа кулгалхочо А. Тимонова. Цул тIехьагIа дикагIбеача пропагандисташта парте района граметаш елар.

Б. БАШИРОВ.

■

Укх денош собрани хилар КПСС Наьсар - Юрта районе. Укхаза гулбеннача пропагандисташта «Парте XXIV-ча съездаца дуазденне политически дешара кердача шерарча пропагандистий декхарех» доклад йир КПСС района секретаро А. С. Бакиевас.

Доклад чакхъьаьнча къамельаш дир XXII-ча партсъезда цIерагIча колхоза марксизма - ленинизма лардий школа пропагандиста И. Арсанукаев, Галайтиски юрта Советерча марксизма-ленинизма лардий школа пропагандиста Х. Алиева, комсомольски политически дешара пропагандиста А. [redacted]рзиева, кхычар.

1970—1971-ча дешара шера планехи дешара программехи собрани къамель дир КПСС райкома политически дешара кабинета заведующо А. Юсупова.

М. ТУМГАЕВ.

Инде Президент Москве кхачар

22 сентябре Москве кхачар СССР Лакхехьарча Совета Президиумен Советски правительствам хьийха вена Инде Президент Варахагири Венката Гири ший сесагаца.

Инде Советски Союзе пачхьалкхени байракашца егача Внуковски аэродроме Инде Президента накъабаха хилар СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель Д. С. Полянский, кхыбараш.

(ТАСС).

ТАСС ЗАЯВЛЕНИ

Иордане столице Аммане а мехка кхыча цхьайолча моттигашка а правительства эскари Палестински тIема отрядашта юкъе цIий Iоухийташ довнаш ду, артиллерий танкаши юкъе а йоалаш. Дукха боабаь човвнаш хиннаш нах ба, цхона юкъе гражданекх нах а болаш.

Вежараша вIаши боабеш Иордане дьаннача довнo кхерам тIеоттабу Иордане а моастагIчон дульалерча Палестински болама а овлангарча хьашташта, Iарбий халкъий къамаш - мукъадехара болама хьашташта, из дов дукхьале Iарбий халкъий моастагIашта мара пайдане а дац, къаьстта Израила дIахо арессий еш латтача хьалашка.

Цунца дуззаденна теркам тIаца бакийтача балаш дукхаза а Iарбий Малхбоале къамаш-мукъадахара болама дулхам уттадегIа доле 6-гIа американски флот Средиземни форде Малхбоален даьгь тIа хIанз хьалхашка доалаш хилерие деча хоамашта. Иорданеи доьна тIемца юкъе пелхара паьнаш уттаю цхьадолча мехкашка къаьстта доьча гIоазараша, яхаш хьидола хоамаш а ду.

Событеш иштта лакхлуш хилархь а кардергдар Гаргарча Малхбоален хьал, Иорданеи кхыдола Iарбий мехкаши шоай лоIаме хилара кхерам. Неоттабарах соагIа чIоагIа чоалхане доаккхергдар дунен халкъашта юкъера хьал.

Иорданеи цунна гонахьен эттача хьало чIоагIа уйла яйт Советски Союзе, Iарбий халкъаш кортамукъен шоай лоIамен хилара гIулакхе беррига доттагIашка.

Советски официальни нах теш Iарбий мехкий халкъаша, цар кулгалхоша, правительстваша, Iарбий организацеша Иордане къайна вежараша вIаши боабеш бола тIом чакхагIа соцабара, Гаргарча Малхбоалера событеш кхераме лакхлуш хилар соцадара де йиш мел дола долла хIама дергхварах.

Советски Союзе бег иорданески событешта аралхара тIемца юкъе пелхаро, дов кIоаргдергда дьина, израильски агрессех хьанинар дIадаьккхара, Гаргарча Малхбоале чIоагIа а нийсхон а машар оттабара, шоашкара дIаьлха боьъонаш къамаш хьашташи юкъа меттаоттадаре тIехьа лоаттабу къовсам Iарбий мехкашта хала хургболча оттаберга, дьина. Машара гIулакх деза доьча, дунен халкъашта юкъера кхерамаш чIоагIъяра тIехьа болча масса нахе лоргдац из.

Iарбий мехкаши халкъаши теъаш хила йиш я Советски Союзо цар дизза шоай лоIаме хилара а къам дегIайухаярга Iалашдара а тIехьа, беррига юкъара машар-лорабаран чIоагIбаран тIехьа лоаттабу нийсхон къовсам хьалоаттабара политика хьахха а сана дIахо кхухьаргхиларах.

[stamp]

ПАРТИЙНИ ПРОПАГАНДА ГОВЗАНЧАШ

КЕРДАЧА ТАЙПАРА

ДIАДАХАЧА шера тхă районе политически знанеш лакхъеш вар 1900 совиIа коммунист. Юххьанцарча политикозанка дешаш хиннараша В. И. Ленина биографи Iомайир, хIаьта укх шера цар Iомаергья политически знаней лардаш. Юххьанцарча политшкола курс чакхъяьккхараша Iомаергъя «экономически знаней лардий» керда курс. Ия дерга Грозненски шурий совхозен № 3 йолча сомий-баьцадаарий совхозен партийни организацешка.

КПСС истори Iомадаьча школай чотах марксизма-ленинизма лардий школаш дуккхаг1а хинйай. ХIара бархI шерарча юкъерча школе вIаштаг1ьехкай Iилман коммунизма проблемай семинарски группаш.

Шенхаштта ленински теоретически тIехьале Iомаеш ба дуккха коммунисташ парте боапараш. ДIадахача дешара шера юххьанцарча партийни организацешна дикаг1а терко йора партийни дешара. Масала, 1 Май яхачен Ленина цIераг1чен колхозий, «Аргунски» совхоза, «Правобережное» мехкадьтта промысла партийни собранешка дийцар политически дешара дешаш.

Итогови занятеша хьахьеккхар марксизма-ленинизма лардий школайн теоретически семинарийн ладувг1араша программни материал дика Iомальяга, цара марксизма классикий произведенешца болх бе ховлга.

Иштта чIоаг1а доархIаме да политически кхетам бала хоаш а кIоаргга знанеш ала хоаш а бола дика пропагандисташ хьалхехбар. Царех ба пропагандисташ Мишустин, Княшко, Хрусталев, Кривошеев, Шагаев, Накаев, Сандовиштта кхыбараш а.

Кердача дешара шера юртбоахама специалисташ, педагогаш бола дукха къона пропагандисташ хургба болх беш. Царна массе а тайпара новкъостал де деза.

Укх шера ваха къаьстта теркал тIабохийтаргба кадрашта а берригача къахьегамхошта а экономически знанеш ялара. Экономически дешар Iилман кировоздени дархьоджа, доархIаме дакъа да. Марксизма-ленинизма пропагандистераша а парте экономически политика, Iилман-техически революце закономерносташ, коммунизм хьалъяра перспективаш, массанена а шерра дIайоаийта. Района хIара боахаме, промышлении претприате вIашаг1ьехкай боахама двал дара ленински школаш.

ХIанз декхар сенах латт аьлча, из латт хIара коммуниста, болхлочоа, колхозхочоа парте экономически политика кIоаргга дIабовзийтарах, социалистически боахама доаллара дикаг1ола метолаш Iомадарах. Хоаш ма хиллава юххьанцарча политшкола программана юкъехьерга «экономически знаней лардаш» яха керда программа. Ия Iомае дерхI шин шера. Ленина биографии политически знаней лардаши яйзачул тIехьаг1а Iомаергья из.

Марксизма-ленинизма лардаш Iомаеча школе яхи-яах занятихургья КПСС политикан хIанзарча Iилман-технически революцен проблемашта хетаяь. ХIаьта партийно-боахама актива районни школа программаша юкъейихьай «ХIанзарча ханара КПСС экономически политика» яха курс. Лоаца аьлча укх дешара шера дуккхаг1а теркам тIабохийтаргба парте экономически политика актуальни дешаш Iомадарах общественни производства эффективность лакхъярах.

Занятеш дикаг1а пайда эца беза пропагандисташа. Лекцеш, семинараш, конференцеш яь а па Iеш, ладувг1арайта теля эза практически знанеш царга кийчъяйта еза рефераташ, докладаш.

Партийни организацешна укх шера дуккхаг1а теркам тIабахийтаб комсомольнийн кагирхойн политически дешар вIаштIехьдаккхара, болха опыт йолаш а лакхехвара дешар дийша а ба дуккхаг1а бола пропагандисташ.

Комсомола III-ча съезде В. И. Ленина даьча къамаьла 50 шу дизара хетаяь хургья комсомольски кружокийн семинарийн укх шера хьалхара урок. Комсомольски организацешта а пропагандисташта а новкъостал де, цар балха пайса лостам тела декхаройла а парторганизацеш.

Коммунистий, комсомольций политически экономически знанеш лакхъеча сяахк нийсденна тIадатташ шенза дIа в дахха керда дешара шу дика чакхдаккхара оарцаг1йовла еза партийнии комсомольски организацеш.

Т. АХМАТХАНОВА,
КПСС Грозненски районна секретарь.

ЭКОНОМИЧЕСКИ ЗНАНЕШ ЙОАРЖАЕН

Коммунистическ и парте даим йоакхо ю коммунисташта, хIаьта иштта берригача къахьегамхошта а политически кхетам балара. Укх шера политически дешара системе къаьстта теркам тIабохийт экономически знанеш йоаржаяра. Ма дика кхета а деш хIанзе чIоаг1а кийчо еш ба цу г1улакха «Красный молот» завода пропагандисташ. № 2 йолча цехерча нов. Негински кулгалдеча кружоке дешаш 16 коммунист ва. Цу кружоке Iомаду капитализма а иштта социализма а политэкономи.

Кастта долалу политически дешара керда шу. Пропагандисташ доахьа кхеданацарахь дIадоалла хоачамбоацараш... дешара-методически литература хьинараш къахийгад пропагандиста.

— Политэкономий дерттIа занятеш тхоана чIоаг1а новкъостал ду марксизма-ленинизма классикийн балхаша, — йоах нов. Негински.

Леонид Моисеевича Негинске пропагандиста болх лелабу хIанз пхийтта шу даьннад. Опытни пропагандист хиларал совг1а цуй болх творчески лелабу цо. Политически дешар хьехара цун опыт йолга хьахьокх цо лелаеча тайп-тайпарча методаша, формаша. Уж иштта дукха йоаие а Негинске даиман керда нахкъаш лех. «Прибавочни стоимость» яха тема Iомаеча хана кружока кулгалхочо тIадиллар дешарашта Драйзера «Финансист» яха художественни произведени еша. Цу книжка тIа хьахьокх, бIехача нахкъаш цу, къахьегамхой цIий Iуваш капиталисташа Iалашду шоай вахар. Занятешка ше кийчлуча хана хьалхаг1е а кийчлий хул эша литература. Хургйолча темана кийчвала атта хул эша литература хилча. ЧIоаг1а пайда эц Леонид Моисеевича тайп-тайпарча литературах, газетах, журналех.

Хьайболча ладувг1арашта кхетае хала йолай чолхане темаш кийчъяь А. М. Негинске къаьстта теркам тIабохийт цу тайпарча темай. Уж дикаг1а кхетар болхъяла метод оттаю. Ия метод а тема цхьалха яккхар. Нийслуш дола хала дешаш дикаг1а кхетадергдоачча тайпара хувцарах ланхлу кружока дакъа лоацарий политически сакхетам. Цу г1улакха доккха новкъостал ду В. И. Ленина сочинене бIарача гуллама. Цу гуллама юкъерча «Империализм капитализма лакхера даг1а хилар тарра» яхача балхах къаьстта дикаг1а пайда эц экономически дешар Iомадеча коммунисташа.

Занятега дика кийчвенна ала йиш яц шортта юкъедоалахе массаене на хилча. На-дика кхетаду Леонид Моисеевича ше лекци еша кийчлуш. Иштта доархIаме да теори моттигерча вахарца дувзар а. Методически разработкаш дерттIа вIаштIехьъяхарах укх шера пропагандистски болх кхы а дикаг1а дIаг1оргба, аьнна хеташ ва кружока кулгалхо.

Б. КОДЗОЕВ.

СУРТА ТIА: пропагандист Л. М. Негинский.

И. Плиева сурт.

Кагирхой идейно чIоаг1балара школа

ЮБИЛЕЙНИ шера комсомольски политически дешаре къаьстта моттиг лаьцар ленински идейни тIехьале Iомаяро. Дуккхача комсомольски организацешка болх беш яр В. И. Ленина биографи Iомаеш йола политкружокаш, ленинизма актуальни проблемаш Iомаю теоретически семинараш.

ДIадахача дешара шера районни комсомольски политически дешара шера шоай идейно-политически боарам лакхбеш хилар 2726 зIамигa саги йоIи, 346 комсомолец партийни сете, марксизма-ленинизма сайрийнарча университете дешаш хилар.

Цхьабакъда вахаро дIадехараш маккхара бац хIана а Ленински района комсомольски организацешкара марксистско-ленински дешара боарам, еча занятеи кIоарга лостам хилац. Комсомольски политически дешара кружокашки занятеш йолаш моттигаш хиннай.

ТIехьа тIайоаг1ача хана а аргадаьккха тоаде деза комсомольски политически дешар. Дешар дифференцировано, кагийча нахьхен мехкарийн юкъарча образованега, уж географически кийчтара хьежжа хургдолаш хIама дезза, практически знаней метод шерг1а юкъейоалае еза, теори вахарца юва ховргдолаш кагирхой Iомабе беза.

Укх дешара шера комсомольски политически дешара системе болх беш хургья е керттера звенош:

а) юххьанцара звено — «В. И. Ленина биографи», «Вай Ленински комсомол», «Кругозор» (политически знаней лардаш);

б) юкъера звено (коммунистически мораль юкъ беседаш, социалистически экономиках йола беседаш,партеп Iола беседаш);

в) лакхера звено — «Кагирхойн общественни прогресс» яха семинараш, «В. И. Ленин кагирхоех», «Вай ханара КПСС экономически политикен из кхоачашъяра тIехьа лоаттабу къовсамаш», «Iилма-технически революци, цун социально-экономически проблемаш», «Коммунизм хьалъеча хана производствана довл дара Iилма проблемаш», «СССР юрта боахама вай ханара экономически социальни проблемаш».

Комсомольски политически дешара система ленински урокагара дIайолалуш хиларах ерригача звеней пропагандисташ В. И. Ленина «Кагирхой Союзий декхараш» яха В. И. Ленина произведени Iома а яь, дика кийчбала беза.

Кердача дешаре шера эггара керттера декхар да берригa комсомольцаш кхы а теоретически кийчбер, общественни производства эффективность лакхъяра проблемашта теркам тIабахийтар.

Р. ТАШТАМИРОВ,
ВЛКСМ Ленински районна секретарь.

СУРТА ТIА: аьрдехьара аьтту хьа «Юбилейный» совхоза пропагандист Ш. С. Накаев, «Чишки» яхача санаторе къоначa марксиста университета пропагандист А. Я. Джабраилов, Бен-Юртарча юкъерча школа Iилман коммунизма семинарски группа пропагандист А. И. Салтамурадов, Ленина цIераг1ча колхоза марксизма-ленинизма лардий школа пропагандист В. М. Шепелев. Шин хеаз ба уж районе. Сийленца кхоачашду цар пропагандиста хьалхашка латта бехктокхаме декхараш.

Говзал лакхъеш

ВЛАДИМИР Ильичах дола дагадоаг1араш цIаьхха а юха дешам ваг1ача хана са теркал тIаллар Ленинах-пропагандистах долча дувцаро. «ХIана кружок вIашаг1 ца еллайий вай, боллочунга марксистага ьхад Ленина, — знанешка диллача царел (ладувг1арел) лакхаг1а хила дезе шо, дукхаг1а деша, дег1аата, вижаш дег1аккхуйла беза шуй кулгалде безам бале. ТIатеIIа болх бе беза. Политически дег1аахадела шо. Уж геттара а нийса дешаш тхона, партийни пропагандисташта, доаг1аш да.

Ладувг1арашта хьалхашка къамаьл де кийчлуча хана аз каст-каста деш В. И. Ленина яздаь балхаш. Цхьа моллаг1ча саго сайна дийша а ца Iеш, сийлахь воккхача пропагандиста метода дух тIа вала, творчески лаборатори йоаза г1ерт со. ХIаьта цох бакхха пайда а боал.

Тха партийни организаце коммунисташа чIоаг1а хьашт а долаш Iомайир «Владимир Ильич Ленин гаь 100 шу дизарах» йола КПСС Центральни Комитета Тезисаш. Дукхаг1болча ладувг1арий конспекташта улла цона каст-каста бIаргагу «Детская болезнь «левизны» в коммунизме», «Империализм, как высшая стадия капитализма» яха В. И. Ленина произведенеш. ХIаьта цу г1улакхо со геттара г1ад а вуг.

Хьона луш хувцалу нах. Цариь дукха хов, керда хIама кIоарга г1а доаз г1ерт. Царех ба коммунисташ М. Надиев, Н. Эдемаев, С. Ибрагимов, кхыбараш а. Но бола бац марксизма-ленинизма лардаш Iомаеча тха школа.

Пятилетка тIеххьарча шера дика къахьег совхоза болхлоша а. Укх шера планах гектара тIара 15,5 центнер ялат чуэца дезача 23 центнер чуэцай. ТIехкхоачашьыйй совхозо начкахьалкхенга ялат доккхара план а.

Дика лел гуйран балхаш а. Лоацача агротехнически хана дIадийнад гурахьа дув ялат, бIаьстан хIамаш дIаюргйола лаьтташ аьха даьннад. ХIена сих бенна комсаш чуэцаш а чудолийташ хий дуллеш а боах совхоза болхлой. Уж деррига балхаш деча хьинаре дакъа лоац тха школа ладувг1араша. ЧIоаг1а лакхденнад наьха политически хьинар! Цун бIхьан да нах Ленина произведенешта тIаккхуваш хилар.

Доккха хьаькъал луш дола Ильича балхаш Iомадеш а уж кIоарга г1а доаза г1ерташ а кIаьд ца луш къахьег аз. Из атта болх бац. Библиотекера аз ийлу книжкаш дIаяздеча формуляра тIа дIаяздаь дукха Ильича произведенеш да. Фуд аз цар тIара хьаIомадер? Из да уйла а яь нийса план оттаяр, айса дувцачох нах дикаг1а дIакхетабе Iомаяалар, керттерча дешаршта массане а уйла тIаерзае хар!

Со цаI хинна Iиц революционни Iилмана пропаганда ара сийлахь-воккхача баьчча говзал, творчески лаборатори Iомае г1ертар. Шин шай тайпара из цу хIара пропагандиста, хIаьта из вай массане декхар а да. Цунга хьежжа мара хургдац вай дувцар кIоарга чулоацам болаш а наьха дегашка кхоачаш а.

С. АХЛУЕВ,
Надтеречни района «Цадтеречный» совхоза парторганизаце пропагандист.

Наьха дегашка кхоачаш

ГУДЕРМЕС станце партийни организаце болх беш я марксизма-ленинизма лардаш Iомаеш йола пхе шерара школа. 1969 — 70 дешара шера цига пропагандист хинна со. Философе моллаг1а дола дакъа — исторически материализм хьехаш вар со. Юххьанца дукха хьлонаш ийсъенар сона. Цкъа-дале ладувг1араш тайп-тайпара балха опыт йолаш образовани йолаш бар. Пропагандиста зневвинa тIа дIаязбоьбар станце дежурни, билеташ дохка кассир, нормировщик, спорта мастист, весовщик, кхыбараш а. Вериига а 15 саг.

Шоллаг1-дале, сменаг1а болх беш бар ладувг1араш. Цудухьа цхьа заняти юкъе а юташ ухар цхьабараш.

Диъ шера ладувг1арашта марксизма-ленинизма школе КПСС истори, политэкономи, диалектически материализм хьийхана теркал а деш, цар знанеш найзи нийбора аз. Цхьабакъда, дувцачох уж дикаг1а дIакхетабара со хьежж лекцешка царга дерттIа ладувг1ий, конспекташ миштта уяттаю, уж масе а оаг1ерахьара бовза г1ерт. Цу лакъе сона чIоаг1а новкъостал ду тха юххьанцарча парторганизаце секретара А. И. Генераловас.

Чакхдаьнна дешара шу ленински дешара шу дар. Коммунисташ кIоарга политически идейни кхетам болаш бола хьахьеккхар цо. Итогови занятеша хьахьеккхар ладувг1арашта марксистско-ленински теори дика йовзалиг. марксизма-ленинизма классикий произведенешца цирна болх бе ховлга. Царех ба коммунисташ Генералова, Фоменко, Чеснокова, Цемах, Булатова, кхыбараш.

Миштта вIаштIехьбаьккхар аз сай болх? Эггара хьаьлча исторически материализма курса программа дIайовзийтар. В. И. Ленина произведенеш Iомадара методика хьийхар. ХIаьта арг1анарча литте хила йиш йоацараштa цIаг1а болх миштта бе беза кертаг1аьккхар. Къаьстта теркам тIабахийтар коммунистически болхлой партей (1969 ш.) дунен халкъашто юкъерча Совещане материалаш Iомаяра, «Карл Маркс», «Къамаш дешах йола критически заметкаш», «Паччахьалкхен революцех» яха а кхыдола а ленински балхаш Iомадара.

Дешара шу чакхдаллалца конспекташ уяттайир ладувг1араша. Iомаеча темах йола керттера положенеш выводаш дIаязйора цар тIа. Сона хетарах, цу тайпара болх беш хилча материал кIоарагг1а Iомаю, шоаш творчески болх бе Iомалу ладувг1араш. ХIаьта конспект а дика накъйоал собеседовани еча хана а итогови занятешка а.

Масала, укх тайпара оттайир аз «Детская болезнь «левизны» в коммунизме» яхача ленински балхах йола конспект. Цун план укх разделех латтар:

Дунен тIара хьал а из болх язбара бахьанаш а:

Сийлахь-боккхача Октябрьски революце дунен халкъашта юкъера доархIами большевизма исторически опыта доархIами:

Пролетарната диктатурен цуй декхараш:

Стратегеи тактикаи цхьадолча дешаех йолча «аьрдехьарча» коммунистий г1алаташта В. И. Ленина критика яр:

Вай ханарча коммунистически парташта цу балха актуальни доархIам.

Хьолхарча хаттара жоп луш, ладувг1араша конспекташ тIа дIаяздир, капиталистически дунена кIоарга кризис хиннача, къонача Советски республикана кхоаг1а поход е империалисташ кийчбеннача, Коммунистерна шоллаг1а конгресс гулъе кийча ечa хана из болх дабаьлга. Цул тIехьаг1а из дийцар коммунистически партеш хьахиларах а кхоалаг1а Интернационал вIашаг1боллара а.

Шоллаг1а дош доашхача, хана аз дийцар большевизма дунен халкъашта юкъерча доархIамах, кхыча мехкашта цо яьча воздействех.

Пролетарната диктатурах дувцача хана къаьстта теркам тIабахийтар буржуазни катий буржуазни элементашца из миштта хила еза. Ладувг1араша кхетаду болхлой класса марксистски парти ца хилча ший исторически декхараш кхоачашде пролетариата диктатура вIаштIехьярг ца йиллар.

Аьрдехьарча коммунисташта критика а еш В. И. Ленина къаьстта хьахьекхад къайлаг1арчен гуттахьарчен балха формаех большевистски парте миштта пайда эца беза.

1969 шера сентябрь бетта вай республикерча кхыча пропагандисташца сай хилар Ленинграде, Москве, Казане, Ульяновске, Волгограде. Тхо хилар В. И. Ленин ваьхача, дийнача, цо болх баьча. Сайна дайнар а хезар а темаца дувза йиш йолча дувза а дуваш ладувг1арашта дийцар аз.

Иштта дукха дувц аз сай балхах, сай опыт кхычарна накъаяргъяцар-хьей аьнна хеташ. Сона сайна а чIоаг1а новкъостал ду дикаг1болча пропагандистий методика Iомаяро.

Дукха ха йисаяц политически дешара керда шу дIадоладала. Тха партийни организаце коммунисташ укх шера дургба Iилман коммунизма проблемаш Iомаеш. ХIаьта занятеш дIайолае тхо хьежа кийча да.

Х. ГЕБЕРТУЕВ,
пропагандист.

Хьаькъала хьаст

ПАРТИЙНИ поручене юкъе шин тайпара я пропагандиста яр.

Ер кхоалаг1а шу мара дац аз пропагандиста болх бу, хIаьта а хьона ца безаш хилча дукхаг1а кIоаргвала, опыт Iоае дог ма доаг1ий, уйла массахана а цуша ма хулий. Сона дика хет сайна из сийдола поручени ниисъенна, хIана хет а аргда аз. Хьалхаг1а чоалхане, хьа хьаькъала яшха могаргдай-кх аьнна хайтта проблемаш аттаг1а йовзалу, вахарца юзалу.

ЦаI из да. Шоллаг1-дале, Iайха Iоаь знанеш цу сахьате хьачарна дIаяла торо а хул хьа. Цу г1улакхо дог г1оздоакх.

Тха поликлиникера дукха лораш, кхыбола болхлой ба аз кулгалдеча КПСС истори хьехача школе дадуг1а дIаязбенна. Сакъердаме чакхьовл занятеш. Царех хIараяр ший чулоацамга хьежжа эргайоадаш, ший тайпара хилийта хьеж тхо. Заняте воаг1ача сага хIанзалца сайна ца хайна, ца кхийтта керде хIама хоургаа-кх сона цаги, аьнна дага хургдолаш вIаштIехьъяьккха хила еза политпросвещене система. Цу г1улакхо цаьха безам тIаоз политически дешара.

Лоаца хувцаргда аз айса аз беда миштта бу. Боккъонца волча хьехархочун цIаг1а ший балха эшаш мел дола литература, периодически изданеш хул. ХIана аьлча из ба цо знанеш хьийю керттера хьаст. Цу методах кийчо ю аз а хIара политпросвещене дешара шера. Се аьхки дIа-хьа мел вахача книжни тикашка, библиотекашка сайна эша литература дий хьож со. ХIанз моллаг1а материал нийшача ха в йолеш, из лаха дIа-хьа аха везаш вац. ЦIаг1а да сона мел эшар. Цул совг1а чIоаг1а новкъостал ду сона занятешка кийчвалара периодически изданеша. Аз хIара шера яздy «Политически самообразование», «Коммунист», «Партийная жизнь», «Наука и жизнь» яха журналаш, «Правда», «Известия», кхыдола газеташ. Таханарча кхехкача вахара юкъера аьлча пропагандист мича хул цох. ХIаьта цу изданеша из цу юкъера дIа а ваийтац.

ХIаьта дIаяо мел дар — хьа хьай творчество я. Моллаг1а дола книжка, газет, журнал дешаш къоалам бе бол аз. ХIана аьлча политшколе Iомаергйолча тема дика дакъьле хилийта мегаргдола хIамаш дул цу тIа. Хьаг1а а яздь дIаехкача накъайоал уж. Аз цу г1улакха дарьхIа сона геттарадь леладу.

Занятешка кийчлуча хана, оаз сона-м дац из ха малаг1а я. Дикийса дIададан со царна кийч ца луш. Ладувг1архой болча водаш план-конспект оттае, хIаьта ше дергдолча къамаьла юкъе керттера дар къоастаде мара ца дезаш, хила веза.

ЧIоаг1а доархIаме да занятешка водаш ладувг1араша шек барг болаш, уж шоаш дух тIа бала г1ертаргболча тайпара тема юкъе цхьайола моттигаш белгалъяхар. Дискусси политически занятешка чIоаг1а пайдане йолга хьахьеккхар тха школерча практико. Къаьстта «кхехкача» дискуссеша чакхъьялар тха «Парти Сийлахь-боккха тIом болча шерашка», «Парти — коммунистически вахар хьалдара вдохновитель а организатор а я» яхача темашта хетаяь занятеш.

Дешара шера ладувг1арий кер чу йисача знаней лераш хьахьеккхар итогови занятеша. КIоаргга уйла г1аьхийта, шоаш дувцар дика кхеталеш дийнар шоай билеташ тIарча хаттарех лаьча дукхаг1а болча ладувг1араша. Царна юкъе белгалбаха лов Л. Цороева, М. Хутиева, Е. Зинкова, А. Симонин, А. Томаева.

ХIанз политически просвещене кердача дешара шерага кийчлуш да тхо. Ладувг1араш белгалбаьб, хIаранена беседа яь, помещенеш кийчъяьй, эшаш дола литература Iалашдаьд.

Кхоана, тха пропагандистий доаккха цIей хул — болх бе йолийтургья тха хьалхара-съезд. Цу г1улакхо хьахьокх политически дешара доархIам укх тIеххьарча хана лакхлуш боаг1илга. Сона доь ткоий балхах ахьа — шин дош ала.

Тхо, пропагандисташ, каст-каста вIашаг1деттalу тайп-тайпарча семинарашка, совещанешка, опыт дIа-хьа тел Из пайдане да. ХIаьта а цу рамках кIеззига дIаара даьлча ве хургдацар аьний хет. Со ала г1ертар да — пропагандисташ педагогаш санна шоайла занятешка а ухаш цар балха анализ елга. Семинарашка дукхаг1а долла даькъе массанена ховр душ къамаьл деча пропагандисташа, ший боккъонца йола методика йолча тайпара хьахьокха торо хилац цун. ЧIоаг1а пайда хургбар къаьстта къонача пропагандисташта дукхаг1а опыт яраш юкъ-юкъе занятешка а ухаш цар анализ еш мела моттигаш гучайоахаш хилча. Сона хетачох чIоаг1а эшаш дар районашкара пропагандистий группаш шоайла дIа-юха а ухаш опыт йовза г1улакх вIаштIехьдаккхар а.

Цхьаькха а де белгалдаккха дезаш. Тха районерча политкоашка геттара кIеззига я гойтара пособеш, технически средствашь. Тха а дог доаг1а Ленина къамаьлага ладуг1а, цун вахара хетадаьча кинофильмашка хьежа, хIара заняти сакъердаме хилийта.

Съезде дувца мег уж дешаш, гучадаха мег цига политически просвещене г1улакх товдергдола новкъаш.

Г. МОГУШКОВ,
Наьсарерча тубдиспансера лор-фтизиатр, политшколе пропагандист.

НОВКЪОСТАХ ДОЛА ДОШ

Геттара зIамига вар Семисинов Владимир Сийлахь - Боккхачу Даьхен тIем тIа да вийна наьнаца висича хана. 8 шу даьлча денз наьнаца колхоза вхай тIа болх бора цо. Колхозхошта дукха везар шийга дIаьвинар кхоачаш деш кхоаш йорзан дела кIаьнк. КIаьнк чIоагIа хьогар трактористий балхах.

ГIадвахар Владимир председателе шийга СТЗ яха трактор елча.

Болх бе волавеннача хьалхарча юкьйга шийл боккхагIчарел тIехьавусар Семисинов, бакъда ха дIа ме йода царна тIехьакхе а, тIаккха хьалхавала а карагIдаьлар цунна.

ДIахо цун уйла гIаувзар паровозаша деттача цIогIо, машиннаькъо. Школа чакх а яккхалехьа машиннаькъа, училище деша вода из. Цига дешаш а дийша ваьния балха дIаяттача ше хьинар долаш хилар а дIагойтар Владимира. Эггара хьалха поездний вагонии мастералла болх бе хьожапу из. Коллективаца сиха дIаув.

1954 шу. Октябрь. Советски Эскаре гIулакх де вода Семисинов накъавоаккх машиннаькъахошна-болхлоша...

Советски Эскаре гIулакх даь а ваьнна цIавеча болхлой керда коллектив геттара а дукха езаелар Владимира. БоккхагIчар, опыт йолчар болх мишта бу зув. Хьалхарча деношка денз техника Iомае, цун къайленаш йовза волавелар. ХIаьта дукха ха ялалехьа, автомашинаш тIа латта УРБ яха станокаш яйза шаьрйир Семисинова. Дешара курсовой комбинате деша хайра. Цул тIехьагIа бурув деттара балха гоязад Iомаю.

Лаьттан ченашка кхы а кIоаргагIа чукховда уйла я Владимира. Дага латтар хьаллацарца а хьехамца а из кхоачаш де новкъостал ду укханна ханна кIезига новкъагIча ший новкъоста Перетяченко Михаила. 1959 шера «Сунжанефть» НПУ Карабулакерча тохкама кIоарга бурувдеттача контора бурув деттачун гIонча хул Владимирах.

Дукха дагадоагIа Семисиновна эггара хьалха цига ше фу хьинар, денал долаш ваха къахьега волавеннав а, нийсенна халонаш мишта эшаяьй а. Цу хана гIорганна хиннача бурувдеттача В. К. Широкостунаца болх бе хьожавир ер. МалгIабика тохкача майда тIара 65-ча скважине бурув тохаш яр коллектив. ЧIоагIа шелал, доккха доа долаш хадаIа дар из. Лайна никъ дIа а бикъе ханнахьа смена тIа н вIаштIехь ца доалаш, е шоаш дIатхувла машина тетта езаш моттигаш дукха нийслора. Кулгайоахкараш, кхыйола кечалаш совденагIа делае езаш хулар, хIана аьнга смена ца йоагIе а болх сацийта йиш яцча яр. Цул совгIа, Владимира болх беш хинна 65-гIа скважина аварийни доар хIаш а яр.

Цкъа насосно - компрессорни турбаш чура дIаюкъделар, породе чу а яха. Ил моттиг хьалха, цIенье, долоташ, турбаш хьаьльха юха Iочуяхийта бийзар. Цул тIехьагIа скважинера мехкдаьтта кIеж тохар.

10 класс чакх а яьккхе Грозненски мехкдаьтта техникуме деша хов Владимир. Техникуме а производстве а гIулакхаш дика дел.

1962 шера буровой лебедка тIа болх беш хул, цул тIехьагIа пхи шу даьлча бурув детта мастер волаш.

Производстве балх беш, дешаш воллаше ха корайоагIа Владимира рационализацен изобретенеш уйла е а.

Цун эггара хьалхара рационализаторски предложени яр обсадни турбаш комплектагIа оахийталга. Цул тIехьагIа турбаш вIашагIхоттараш юха вIашагIъяхараш дола подвесной дIоагIа де. 12 дюймови колонна Iочуйоахийтача эшаш йола спецшаблон е. Пенгалета активист волаш, рационализацен изобретательски хьажара конкурсе даьй дакъа лоацаш ва Владимир.

Контора кулгалхоша терко йоагIаш дитадар Семисинова хьинар, денал. Керда техникеи технологически процессаши балха юкъейоаллаеча, цхьан шарошечни эстанита тохкаш беча хьинаре дакъа лацарах Сийлен грамотей ахчан совгIати делар Владимира. Коллектива дика хоалора цо производства йоакхо еш хилар, цунах цо лархIа а воагIаш лоархIар дика организатор.

Грозненски мехкдаьтта техникума йоакха аудитори. Укхаза ва эггара а тIеххьа ший диплоимни болх а бахьаш Карабулакера вена Семисинов. Из сагота вац. Карабулакерча майда тIара меловни скважинаш тоадара йола ший дипломни проект бакъе езаш вале а. Цунна цу тIа мел йола расчет массейтаза хьежа, техка дукхача бийгалика наб йоаль нийсача ларда йолга хов. Довизар дешара шерашка уше. Хьинар — кха дайна чакхъяькъар техникум.

Дика производственник а хIетаща болх вIаштIехьбоаккхеш бен хоаш хиларах тарра бурув деттарий коллективо профсоюза бюрой - комитета председательлна харжав Семисинов. Дукха декхараш да цига кхоачашде дезараш — болхлоша бытови -эшараш, кIор, дахча, кхыдар, огородаш, культурно - массови мероприятеш, салоIам вIаштIехьбоаккхилга, социалистически хьа довладелга, хIара бетта цун итогаш елга. ТIехдика ший болх а беш цу массанахьа дика кхеву из.

Профсоюзни болх коллективо шийна тIабиллача гIоне цо дика толдайтар промышленни санитаре, кхерамзлен техника, къахьегам лерабара хьалаш, болхлой вевара хьал тоадара наькъаш лех, къахьегамен производственни дисциплина телхдераца лора къовсам лоаттабу. Цудухьа коллектив кхеташ я бурвома председатель тармарах ше гIалат ца хьинаста.

В. МАЛЬЦЕВСКИЙ.

И. М. Мельниченкона Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен Грамота еларах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Бувзама органашка дукххача шерашка дика болх барахи вавхкхоаткъе итт шу дизарна дувзаденнеи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен Грамота лой-да

Мельниченко Иван Макаровичa — бувзама Нохч-ГIалгIай производственно - технически управлене начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР
Лакхехьарча Совета
Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР
Лакхехьарча Совета
Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

г. Грозный,
1970 шера 21 сентябрь.

КПСС XXIV-ча съезда сийна вхь а лаьца, Усть - Хантайски ГЭС ераша укх шера монтаж а нь, болх бе йолаелийта лаьрзIей станице хьалхара шии агрегат.

ХIанз заполярни гIишло еча сагатайна уcтаршна [illegible] монтажни балхаш. [illegible] седа бирса хьадцар доладешкха гидрогIи=лошъерашна гIишлоргьяра — монтажни балхий пхе шера олан ханал дикка хьалхагIа кхоачашйир. Усть - Хантайски ГЭС энерги провоз[illegible] гIоала Заполярья промышленни предприятешка гIортйола ха гаьна яц.

СУРТА ТIА: Усть - Хантайски ГЭС болх бе йолайолийтача хьалхарчеи шоллагIчеи энергоагрегаташка деш латта монтажни балхаш.

Ю. Бармина сурт.
ТАСС фотохроника.

ЧЕХОСЛОВАКИ Тумеппа (Малх-[illegible]овакe) болх бе йолалийтай керда автоматизированни завод. Цо шера арахецаргьа 24 миллион фуртIа кирпичашкаш.

СУРТА ТIА: управлене пульто автоматически лине балхага хьожаш я Черебикова Сабина.

ЧТК—ТАСС сурт.

ДАИ ВОIИ

«Малгобекнефть» НПУ коммунистически къахьегама цхьоагIча промысла мехкдаьтта доаккхача бригада мастера Тори Матрена Власовнас дикагIвола производственникаш хьоахабеш хилча эггара хьалха цIераш йоах Мамилов Сандрийи цун воIий Хьамзатен.

Дукха профессеш йiзар Сандройна мехкдаьтта доаккха операто хилалехьа хьалагIа. Укхаза балха веча безаме тIаийцар из коллективо. Оператора говзал Iемаеш доккха новкъостал дир Сандройна Н. И. Машенцева. Дукхаь дийцар цо станока - качалка тIа беча балхах, чубоссийир цу балхацара безам. Дукха ха ялале шоллагIча разряда оператор хилара экзамен дIа а енна, 20 кIоарга скважина йолча участке фонтании оборудованена, станокаш-то - качалкашта гIулакх до волавелар Мамилов Сандро.

ХIанз хIара Iуйрийна ше Iунал деча скважинашкарча оборудованега хьажа волаш хул из. Шийтта шу да цо из болх бу. Бакъда, лаьттан кIалара кIеж еттаи а мехкдаьтта а даккхара технологи Iомае волавелар Сандро. Мастера технически литература Iаланцкир, хIаьта оператора И. Макаренкас практически новкъостал а деш Iомайир Сандрос фонтании мехкдаьтта даккхара технологи.

ПхелагIча разряда оператор ва [illegible] гIулакх дика долаш [illegible] нагIа лоархIаш я. Шин балха говзал къонача болхлоцта Iомаеш ва коммунистически къахьегама ударник Сандро. Юбилейни ватте даьха къахьегама толамаш бахьан долаш «За доблестный труд» яха юбилейни медаль елар цунна. ХIана ший новкъостаща парте XXIV-ча съезда даха малоагIIара махкадахара къахьегама ватте а этта хьинаре къахьегаш ва из. ХIара дени бусе пламал совгIа бархI тоннал тIех мехкдаьтта доаккх бригада коллектива.

Ше бархI класе йоаккхаше хьа Торе кулгалоча мехкдаьтта доаккхача бригаде балха ваха лаьрхIар Сандрой воIа Хьамзата. Мехкдаьтта доаккхачун балха говзал архха говзал йовча мехкдаьттахочунгара ший даьтара Iомае волавелар из. Массаме а уйла тIаьхьар Хьамзата болхлочун разряда экзамен дIалуча хана. Вайна из харра, массарел а цу гIулакха сатоагIа вар цунна мехкдаьттахоча балха говзал Iомаяь да. Бакъда, Хьамзата ший новкъостий а «хьехархо» а гIаденгар — толаме дIаелар экзамен.

Мехкдаьттахочун болх хукхабезаменаб Хьамзата. КагирхойболхIой школе дешаш 10 класс яьккха ваьлча институте дешаза а дага ва из. ХIана ший новкъостаща цхьана скважинашка фонд лаьтIа яйташ болх байтара къахьегаш ва Хьамзат. Бригаде болх а беш, трактористалла Iомаенни Сандрой воI, хIаьта электросварщика балха говзал Iомаеш ва из хIанз.

КПСС XXIV-ча съезда сийна яхье воалаш Хьамзата, цун денна балха темпаш тIа тIа совйохаш, коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи яккхеш оператора кхоалагIча разряда экзамен дIаялеи.

— Оаха доккхал ду цу къахьегама деъалах, — йоах промысла заведующе Паук Мария Яковлевнас.

ХIара Iуйрийна бригада участке болача наькъа такилгагIа балха болхаш хул дайа воIи, шоай хьинарерча къахьегамца даьхенна луш дола «Iаьржа дошув» совдаккхар дукха.

В. ТАГУРОВ.

ПРОИЗВОДСТВАНА ДОАЛ ДЕЛГА ТОАДАРА

«Грознефть» объединене системе дукха хIама даьд организацени структура тоаяра, доаллеча аппарата къахьегам пайда болаш хилара, бехктоккам лакхбара, даькъе.

Производственни процессашта ь комплексни механизацин автоматизации, мехкдаьтта доахачара техникен технологии производство вIаштIехьъяккхарен доалдарен хIинзарча методел дикка хьалхаьннай. Юххера а производство вIаштIехьъяккхара гIулакх хIама хьадеш дола низаш дIахо дегIадоалдара гIо дара меттел, нисъкъарле е даьннад.

Уж вIаши тар ца луш дола гIулакхаш дIадахар, производство нийсса вIаштIехьйоаккхилга и цунна доал делга а тоадар, къахьегама оасарле хьадда лакхьяр духьа 1970 шера мехкдаьтта доаккхача промышленноста деррига из дакъа производствана доалдара кердача структура тIа доалл.

Доал дечара совленагIа йола звеньяш дIаихх, бувзамаш тоаде, службашта специализаци е лаьрхIад кердача структурагIа. Мехкдаьтта доаккхача министерства керттера производственни подразделени хул объединенех. Производственни отраслеви объединенеш юкъарчал доацаш доал дергда шоай предприятеща болхама расчета ларда тIа хьадда централизованни планировани а йолаш.

Объединеней новкъостална производствана доалдаро торо хулийт пачахьалкхен юкъарен моттигерен, коллективнии хIараме шеший хьинтаи, цхьаьне къастта коллегиальнии доалдар вIаши тарде, производствана социалистически доалдара ленински принципаш — демократически централизм дегIайоаллае.

Производствана доалдара кердача структура хьадда йола бегало я мехкдаьтта доахен бурув деттен организацеш мехкдаьттен гази йоаккхача, бурув деттача техникан технологеи дешаех боъконца мукъайоахаш хилар. Укхазара яр ер структура я: объединени — мехкдаьттен гази йоаха управлени — инженерно-диспетчерски служба — мехкдаьтта доахачара болхлой. Мехкдаьтта доаха мехкдаьтта промыслаш, участкаш дIайоах. ГIоигновкъостала йола — энергомонтажни, пароводоснабжени, ремонтно - прокатна, механически-цехаш гIулакх дара производственни база а йийя вIашагIтох.

Бурув тохача кердача структурагIа вIашагIйоалл бурув деттара балхий управлении (УРБ) инженерно - диспетчерски служби. Производствана доал дара принципиальни схема мехкдаьтта а газ а йоаккхачарьяр санна юс: объединени — бурувдеттара балхий управлени, инженерно - диспетчерски служба — бурув тохара бригадаш.

Бурув детта тресташ, конторащ, участкаш, мехкдаьттаразведкаш дIайоах.

Деррига а керда декхараш кхоачашдеш хургба инженерно-диспетчерски служба производствана гIулакх деча базани болхлой. Цар кхоачашдергда таханара производственни декхараш, функциональни отделени служба болхлоитен управленей кулгалхоштен предприятей балха производство дIахо дегIайоалаяра перспективашта, производство эффективности рентабельност а даккхьяра чаккхьха езача мероприятешта ерриге уйла дIахийта торо а луш.

Ленина орден лелаеча «Грознефтах» объединене предприятеш производствана доалдара кердача структура тIа яцо кейтаеш дукха балхаш даьд. Объединене ена предложенеш мехкдаьтта доахача Министерства могаь тIаийцай.

«Грознефта» объединене декабрь бетта болабалалехьа болх кердача структура тIа бохкара эшар [illegible] декхаройла я.

«Малгобекнефть», «Старогрознефть», «Сунжанефть», «Горскнефть», «Октябрьнефть» мехкдаьтта промыслови управленеех мехкдаьттен газа яккхара управлении ергья, 14 мехкдаьтта промыслеи мехкдаьтта даккхара 6 участоки дIаяргья. Мехкдаьттен газ яккхара хIара управлене вIашагIйоалларгья централизни инженерно - диспетчерски служба.

Централизни инженерно - диспетчерски служба мехкдаьттен газ йоаккхача деча балхашта дика доал дергда, производственни процессага хадданад болх байтара производства материальни гIирсанца Iалашъергья. Централизни инженерно - диспетчерски службала чуйоагIаш хургья мехкдаьттен газ йоаккхача технологически процесе Iалашъяра балхаш деш йола районни инженерно-диспетчерски службаш.

Дикка декхараш тIадохкаргда мехкдаьттен газ йоаккхача хIара управлене вIашагIйоахкача производствана гIулакх дара болчи балашта а. Уж декхарийла я мехкдаьттен газ йоаккхаш балхаш деча дийнахь а бус а. хьадда ха а йоацаш, электроэнерги тепловой энерги, хий лоаттаде, ремонт еча а эксплуатационни оборудованена модернизаци еча кеп эша гIулакх де, оттаьча графикагIа, планово - предупредительни гIирсаш лоаттаде, аварийни заявкаех мел эша материалаш, оатхалаша технически кечалаш лоаттае.

Бурув деттара балхаш кхоачашдара «Грознефть» объединене вах управлени вIашагIйоалл. Цу духьа дIайоахк пийна чуйоагIа: Али-Юртовски, Грозненски, вышкомонтажни ерригача конторашца «Грознефтеразведка» трест. ДIайоаккхача Iалий-Юртарчеи Грозненски кIоарга бурувдеттача конторай метта вIашагIйоалл бурув детта балхаш ду Грозненски контора.

Терски, Октябрьска, МалгIабикъ, Старогрозненски, Карабулакски мехкдаьтта лохаш кIоарга бурув деттара конторех бурув тохара балхаш ду управлении ц, уж шераш а йолаш, бакъда Терскичох Горячеводски аьнна арга.

Бурув деттара балхий хIара управлене вIашагIйоалл инженерно - диспетчерски служба —центральнии районнии. Ерригаш а ях централизни кхийтта районни хургья уж.

Мехкдаьтта кхыча районашкарчул эргаш, ший тайпара я производствана доалдара керда структура транспортни балхаш вIаштIехьдахара деша. «Грознефть» объединене чу мел йоагIа транспортни контораша меттел хьаю объединене доалахьара автотранспортни управлени.

Производствана доалделга кердача структура тIа даккхаро предприятей кулгалхошкара дIадех, эггара хьалха кадраш хьахаржерен уж дIанийсъярен даькъе а кхоачашде дезача декхарий инструкци дика къоастадаь хилара даькъе я, боккхен бехктокхамеи болх белга.

ХIара болхлочо кхоачашде деза декхараш хьадда дIанийсдаь хиларо вIаштIехьйоаккхаргда ерригача вIашагIтохача структура болх нийса дIаоттабелга.

Дукха говленаш я производствана доал дара кердача структурага. Мехкдаьтта доаккхача хIара болхлочун декхар да цу совленех нийса пайда а эцаш, къахьегама оасарле лакхъяр.

Л. ФИЛОНОВА,
«Грознефть» объединене къахьегама отдела начальник.

ЗУЛАМ ДЕРАШЦА—КЪОВСАМ

Вай обществас ла йиш яц общественни порядок телхаю, халкъа рузкъанна тIеккхувла, нах. Но тIкIазар ку яхь а ене а вайнача цу нахо. Масала, хьалпаргвий Хамчиев Руслан 20 шу а даланза зIамига саг ва из. Хулиганал лелаьарах дIадахача шера суд йир цунна. Шийх даьнна гIилат кхы дергдоацаш, нийсача новкъа валара мел аша хьалош хилийтар цунна. Бакъда но дикадар дIаэца тиевилар.

1970 шера мий бетта Шадиев летар из цунна урсана човаш а еш.

Дукха зулам доал халкъа мерна бехача накагаро. Къаракъ малар дукъа а из меннач тIехьагIа а зулам де кийча ба уж.

МалагIча бехка чувелар Орихаиов Жабраил? Дувкхал а чувенавар из цIатIа веха а волаш, халахетараш доахар. гIар йора. ХIаьта ше аькха хилар хьахьеккар цо 1970 шера 4 июле. Цу дийнахь веха чувенавар из, делалах летар. ХIаьта ше соцаве веннача ший даьна воккхача сага Хьажмурда хIайа текар цо.

КIезига довнаш хилаш цкъа хьалха даьча халахетарашта тIагIолла, из халахетар хиина геттара дукха ха езе а.

Цу хьакъехьа хьаллаца йоагIаш я «Ленина никъ» яхача газета тIа укх шера 30 июне араьнна «Цхьана дукхал» яха статья.

1968 шера дар из. Кхелета вола Гиреев Муса ший цIагIа книжка дешаш вагIар. Из волча баьхкар нийсархой Мухьмади Ахьмади. Ловзаш дезаш, цар къайсар газовой колонка йолча кхаччалца веда хьалха ваьнца. МалагIчо хьеелларгья из, аьнна (ТIп-Юрт йитте гIалла йоза чувенавар).

Эггара хьалха а ваьнна, Мусас хьайилдар колонка. ХIаьта цу хана колонка чуйолча кIоага чу лаьтта Ахьмад гал чуена ведар. КIаьнка дас Гиреев IаддаргIаьмна аха хьийр Гиреев Хизарийта, Мусай даьга. Хизар, ше бехке да хиларах тарра вахачара вохавзар. Шийна могар дир цо Iаддаразьманаш та гIерташ. Бакъда цох хIама хиланзар.

Дукха ха йоацаш ше Советски Эскаре гIулакх деш волчара отпускаь цIавеннавар Муса. Юртарча цох кхийтар Iаддарахьнашта воккхагIвола воI Мухьмад. Из летар Мусайх. Ахьмад кхийначо Мусас Мухьмад вувш латт аьнна мотт бера Iаддарохьчунага. Хинцар фул а ца хьожаш, чухьийдача цо. Хизарийн топ текар цун ший кеа юкъе, хала чов а еш.

ДIабаьнабоаш хIанз а халкъа рузкъана кулгаш дIаккхувладераш. Цхьабелча наха шоаш лечкъадеш хилара совгIа, шоай бераш а Iомаду хIама лочкъаде. Ишта бераш кхелдарахха доала зулам дика довзаш да.

«Пазрановский» совхоза Аьли-Юртарча хьахоче Албагачиев Султанг кхай тIара пихьа ганараш хьадийцар лерраргIа тIехьа а цаха, Дошалгъа - Юрта вахача Мархиев Дреса беша гаьна кIалхара. Ковна да цIагIа вацар. Лоалахара боккхий нах Мержоев Осман, Мальдалиов Iаддарахьмад, Мархиев Махьмад хьа а бийза, хаьхоче Мархиев Дреса делалга аьлар гаараш юха а дихье, Iоттаде.

15 августе Албагачиев Султан ха деш волча тIа а ваха Мархиев Дреса дов дIахьийр цукга ший кха варах. дIаккха летар. Цу хана цига дIакхаьчача Дреса воIа Султана кертах хIама теха Албагачев Султан больнице вигар. Цунах шоаш латача хана МархиевгIар топ а хьаькккхар Албагачеи Султанагара. ХIаьта, хераш кадий, къоал дарахи хьахотах латараш доагIа тIаIазар бехке баьнта дергдолга.

Общественностах тайпа зуламаш ца хилийтара даькъе дукххазар. ЦIаяхача замах ожинса уж гIулакхаш общественноста ца дехча кIезига хул, хIаьта уж ца хилийтара терко кIезита йолча дукхазагIа хул. ХIаране декхар да зуламаш къоалаше дара лаьттив баргбоаца хьал оттадир, социалистически общежите законашии правилаши йизза кхоачашъяр. Ерриге общественность оарцагIъяла еза цу гIулакха.

М. СУЛТЫГОВ,
Назрани ВД районни отдела вонахагIвена инспектор.

ГУРЖИЙ ЧАЙ

1970 шера июль бетта миллион тоннаш совгIа чай доакхха лордаш печчахьакккенна дIа а вина пхе шера план хьалха кхоачашъяьй ГуржегIаи чай лелдераша. Республика Советски IадДаи оттадаьи ГуржегIаи Коммунистически парти вIашагIъяллам 50 шу дизара сийна пхе шера планал совгIа кхы тIа а 100.000 тони чай доаккха лордаш йоакха дош деннад цар.

Чай лелдерий толамех дувца республике юрта боахама министрага Гвинджилия Михаилага дийхар АПН корреспондента.

Чай — Малхбузен ГуржегIарча колхозий, совхозий керттера гана. Малхбален гаьнарча мехкашкара ардадьнна из укхаза кхаьчад дIадахача бIаьшерен юкъ екьалуча хана. 1921 шера эзар гектар гаргга дIалоацар чаь плантацеша, хIаьта хIанз — 64 эзар гектар. Чай лелдеlга республика юртбоахама керттерча доакъеех цаI а хинна дIаеттад.

Индерчули Цейлонерчули дикагIа хьувзь гуржий чай. Советски Союзе доаккхача чаьх 95 процент тха республика лу. ТIехьтIехьагIа дукхагIа дахк гуржий чай доазол пехьарча мехкашка. Из нийху Болгаре, Германски Демократически Республика, Польшас, Венгре, Югославе, Мароккос, Тунисa, Англе, Бельге.

Низ боза чай лу промышленность хьахиний республикe: кердагIча техникаца кийчъяь 76 фабрика я болх беш. Толаме кхоачашдеш латт технологически процессашта йизаз механизации автоматизации яра проблема а.

Чай кхедега Iилмаша оагIув болаш лелаву. Анасеулерча чаьи субтропически културайи Ерригсоюзни Iилма - тохкама институте дукха балхаш ду чай лелдара проблемаш кхоачашдеш. Iилманхой хьехамаша, мастерий говзало торо хулийт чаь хьувкъаш лакхбе. Нагахьа санна 1953 шу хьатIакхаччалца 100.000 тони мара чай чуэцаш хинадене хIанз цхьан шера юкъера дахрхIача 224.000 тони чуякхь. 1932 шера гектара тIа 700 килограмм мара лакхацар, хIаьта 1969 шера 4350 килограмм чуийцар.

1970 шера хоаттам дика хиларах массаварчул хьалхагIа — 23 апреле чай чуэца болабелар чай лелдераш. ХIара денна фабрикашка дIакхоачар 3400—3500 тони чаь лордаш. Чай «Сакартвело» яхача комбайнашца чуэцарѐ торо хилийтар балхаш ишта сихде. Республика кхаша болх беш я цу тайпара 740 машина.

ХIанз республика къахьегамхой чай чуийца боалаш лате. Пхе шера планал совгIа оаха доххаргда 100 эзар тони чай.

(АПН).

ПРИАМУРЬЕ ЛАЬТТА ДОКЪАДАР

Укх тIеххьарча диъ шера Амурски области колхозашкеи совхозашкеи керда лаьтта докъаду итт система хьаьвй. Амура хин бассейна уппалаш йолчен декъачеи лаьтташта мелиоративни «дарба» даро йиш хулийтаргья кхы а 109 эзар гектар лаьтта культураш дIае.

БIаьшерашка пайда ца эцаш а пайдане дац пхаш а хинна лаьттанц сиха карадерладу: дIадахача диъ шераца нийсдича карадерлаь лаьтташ поаза дукхагIа хилар.

ХIанз хьалъеш латтача Чигиринеки лаьтта докъадеча система йиш хулийтаргья хий диллара гIулакх шин тайпара де—лаьтта докъаден хий диллев. Километр хулача сунто шии миллион кубометр совгIа хий соцадергда. Из бахьан долаш дикка дукхагIа хургда бьцадаараш дIадувш долла лаьтта.

Ишта 28 система хьалъю Приамурье.

ХьагIайоагIача пятилетке Приамурья мелиоратораша дерхI 200 эзар гектар лаьтта пайда эцара карадерзаде.

Евгений БУГАЕНКО,
АПН корреспондент.

УКХАЗА ХЬАЮ ГЭС-аш

Усть - Илимски ГЭС сооруженешка кхоач Волга аьлча, пунах шек вала воагIа,—ишта йола гидроэлектростанца хIанз Сибаре гIен хи тIа Ангара тIа,(Волгана эзараш километраш гаьна хьалхеш ва латтий.

Ишта шекволаш дале а, да-м ишта да из. Цул совгIа, Усть-Илимски меттел, Рижски, Кременчугски, Днепродзержински Чебоксарски ГЭС-аш хьинетал геттара гаьна йола хьальеш латта. Вьетнаме Чай яхача хи гIара Тхан-Ба яха ГЭС а дIайолаенна е дIайолалургья Волгоградера.

Говзла юкъе хIана даш аьнна, Мамаева гувпа юхе да дукха гаьнаш ягIа ков. Хургдолча гидростанцей еш табоара дола ков да из. Укхаза доан шоай хьалхара экзамен ГЭС-аша шоаш ца доацаш, 20, 100, 150 зIамигаьнча цар моделаша.

Бакъда проект оттаеча хава ерригача деттале доархIам бухан. деррига хаттараша жоп долалан. Цудухьа хьалхе а моделаш оттае езаш хул хургйолча сооруженешта.

Волга форлах дIакхетача мотте дикагIдола тайпа скъаьрий кхаба доладара эша хьалаш хьахалийтара еча астраханска вододелителa проект оттаеш хала проблема эттар инженерашта хьдахашка. Вододелителa конструкци башха чолхане яц, бакъда вододелитель оттае лаьрхIача моттигера лаьтта теша доацаш хилар. Кагий гIуми лоабати увш долча лаьтта тхьо метр хула тIоа эттар проектировщикашта новкъа: сунт йолара йола цIоагIало яцар. Волгоградашкара новкъостал дийхар. Дош къоастадара дукха къахьегэ дийзар цар. Къастталашха болх бе йолаелар Астраханска вододелитель. Ишта новкъостал дир волгоградаша Тхан-Ба яхача ГЭС (Вьетнам) проектировщикашта а.

Валерий МАСЛОВ,
инженер.
(АПН).

Дика йовзаш я иллеи халхарем Азербайджански пачхьалкхен ансамбла иллин аларен халхар дарен говзал. Коллективна репертуаре да азербайджански иллеши халхараши, Советски Союза кхьча халкъий иллеши халхараши. Ансамбль толамца выступленеш ешиннай доазол дехьа.

Сурта тIа «ДоттагIала халхар» ху ансамбла юкъе дакъа лоцараша.

ТАСС фотохроника.
Ш. Рахила сурт.

БОЛХ БЕЗАШ ХИЛЧА

Къычухьа арел ирган ю Первомайски юртера клуб: къьалира зала, йошкин йоана (70 моттиг) зрительни зал, библиотека, художественни самодеятельность репетицеш яра яа ца.

Кхо шу хьалха вагахьа цара ша вагIанар уколл, доакха кхин хьинар. Нaха сакъерсан бала, культурни саланйиста, кхетам бола безан кхина клуб цхьа сагота дIа хинна цаттар.

Кхетта дар кхо шу хьалха. Бакъда кхетта дIаьхдала йиш яцар. Клуб сийрда яла, хазешна, аналарипа ека езар. Из дир Советски Эскаре гIулакх даь вальна цIавевача Костоев Суламбика. Юртарча нaха дог гIоадаргдола салоIам бехна, цар культура а политиче-ски самдолан а лакабеха лоцIамтача сага дагадаьллар.

Хьинар долча заведующе этера хьалха дIадоладир клуб чуйола цIенош ремонт ян тоадеш, наьха бIарг тIалаьргболаш ук хоздеш. Суламбика ковкъостал дир ший юртарча кийсархоша. Клуб тоалрах кхочамбаь Iе йиш яцар. Цигга болх бе энтузиасташ эпар. Из дина кхетадора Костоева.

Турнир чакхйоах. Суламбика галеташ тIара керда хIанам дуьш наха. Цо дуьйц американски уирачаш Вьетнаме зеладеча бIехача гIулакхех, шовй боккъонаш бахьан КъилбаседаИрланде халхьо хьалхабеча къовсамах...

Массанена ха лоа дуьен общественноста дагадалла. Клуба заведующе атта, дакъагIараш дика кхетабергболча нетташа кIалуьц наха кудах дала. Цхьаннена а хан ма дуьцара Суламбик иннта кийчвеллаа, цо дукха газеташ дийхьалга, цар тIара дукха йоазонш дьакга, дуьцаргдар логически вIаштIехьдьавикалга. КIезига къахьийгадац цо беседа кийчьеш.

Клубе барах балаш заведующе болх. Из каст - каста ферме, кхаша вода шийца библиотекар Мачиева Валя а йолаш. Укх денонка Орджоникидзе цIерагIча колхоза шурий - товарни ферме хилан ук йоьшаш болча. Дукхахаьн книжкаш яра. «Юрта йоахама дьахьера сарте аргIанара денхарам» яхача КПСС ЦК пленуми Пленуьна социал беседа йира. Рагьа бар доарках. Ферме дикагIйолча доярна Чаниеве йкдас аьлар: «Аз ийса а бийшабао ва социал. Бакъда Iа хоза дийцар шу-нах. ХIана за деррига а кхетаьу».

...ХIана Костоева сера уйла тIалкийтаб художественни самодеятельность тоаира, хоровой, халхарий, струнни кружокаш шерьяра.

Костоев Суламбика дукха безаш ший болх, дукха къахьег цо из тоабара.

В. БЕЛИРИШ.

Зизай выставка

Дукха ха йоацаш Кирова цIерагIча культурни салоIамех кирка павильон сийрдаьлкхар тайптайпарча зизаша: розаша, астраша, георгинаша, аспарагусаша, кхьчар. Из яр Грознерча школай зварам болча дешархоша — къоначча зизаш леладераша — кийчъяь хоаме. Геттара дукха нах хилар къонача Iалам дезарий выставке.

Ди сайрангаль дестача ший дола аьлар жюре. Хьалхара моттиги, цхьоалагIча степена дипломи, Iалама республикански общества ахчан преми кхаьчар № 56 йолча школа дешархошта. ШоллагIа моттиги, шоллагIча степена дипломи, ахчан шоллагIа премии № 31, 38 йолча школай дешархошта хьожайир.

Я. БУБНЕНКО.

СПОРТ

Нохч - ГIалгIай республикан кхелагIча спартакиада волейболагIа йола финальни кхьаш чакхъяьхнай. Цига дакъа лоацаш яр юртанкхарча районий маIача нахьха ялхи кхолинахьа пхиьи—цхьайтта команда.

МаIача нахьа турнире тераш еIоазаш дар Гудермесен Грозненски районий командашта къьера ловзар. Котело грозненецикахьа яр. КхоалагIа карте счет 11:0 яр. Шовех бIубенчача Грозненски района спортсменаша лахгIдалийтар ловзар. Цоа бизба пайда ийцар, Гудермеса района волейболисташа. Из бахьан долаш (счет 15:13) эшабир цар шоашта дуьхьал лийзараш. МаIача нахьа командашта юкъе хьалхара кхо моттиг яьккхар Гудермеса, Грозненски, Шаьла, районий спортсменаша.

Кхалнахьа командашта юкъерча яхьашка сакъердаме чакхдаьлар Наурски, Гудермеса районий спортсменкай ловзар. Наурски района волейболисткаш мотбаьлар, хьалхара моттиг а яьккхар. ХIаьта шоллагIен кхоалагIен моттигаш МалгIабикек Гудермесен районий командашка кхаьчар.

О. СМЕРКАЛОВ.

БУРУВ ДЕТТАРАШ

«ЦаI — массанена тIехьа, массана — цхьаннена тIехьа» яхача коммунистически принципах къахьегача Сунженски довкъашка уллача № 700 йолча скважине бурувдеттача коллективна дахха толамаш дала карагIдуьй. Къахьетта дика болх бир бригада коллективе август бетта. Задани 340 метр мара йоацача 405 метр бурув техар межкдатча лахараша. Иштта овсарле къахьег укх бетта а. Лоацца аьлча, бурув техара шера план кхочешьаь бола бохк уж. Къахьетта дика болх бу Мучаев Абдулай смена. Уж ба бурувдеттараш ковкъостий Устарханов, Макаров, Аралин, Чупрунов. Вейнача бетта заданех 85 метр мара ца долача 142 метр бурув техар смене. Овсаре къахьег мастераш Щербаков Владимир, Булан Андрей керте латтача сменашка а. Белгал ца бьякхача балаш лаборанткай Бланская Тамаре, Игнатова Александрай къахьегаш а. Шовй балха шоашта хоир, хьинар дIалу цар. Бурув деттача пайда нийбеча хоабета нарикхална вIамига а кхоачамбоацар чакхдалийтац царех цхьа.

Бригада гIулакхаш дика нелалга хьаьюх укх масалаша а. Балха хачех 70 процентал кIезигагIа пайда ца ица, хьина, деина дош дар. Цхьабакъда, къахьегама овсарле лакхагIа хилийтара вна, хьаькал дIалуча бурувдеттараша 87,4 процент пайда эц балха хаих. ХIаьта реагенташ, электрически энерги, кхьйола материалаш кхоибеш дIаухийташ бурув сикагIа тихарах 18 эзар сом пачхьалкхен средствах кхоьйй бригада болхлоша.

Мучаев Абдулхайх шийх къахьетта ала нов Старогрозненски бурувдеттарий коллективе из ца дукха ха дац — 4 шу. Юхьанца бурувдеттачун гIоьнча велаш хул из. Къахьегаш бохаш, балха «къайленаш» йоаъара тIакхуьш хилар бальан долаш хьалхарча дийнахь дика белгалвоал нов Мучаев. Шуьнех баккъола межкдаьттало хургвоаль гучадаьнначча кулгалхоша «Грознефть» объединене дешара коьбйнате курсаш чакхъяла воийт из. Дика Iомаву цига нов. Мучаев, боккъонца вйзар шуьна бурувдеттачун говзал. Дукха уйла ца еш смена кулгалле оттаву из.

ХIаьта цо шийх бейна тешаш боабац.

Атта бац бурувдеттарий болх. Цхьа-дале дукха ха, кердалараш леха деза, шоалагIа дале дукха хьинар, шийш дIабоала беш дархIачоа тIакхачара. КIоарга бурув а детташ дахетар чоарш бух ма йоазий цар. ТIаккха цу нахьа тIа дукха халонаш духьал нийслу бурувдеттараш. Цхьабакъда халонаша юхатохарех вац Мучаев Абдул. Аьлча херц дац смена болхлоша кулгалхочунгара хьоигам нийбу.

Скважине межкдаьттера кIеж тохар ший тайпара цIей лоархI бурувдеттараша. Межкдаьттера лехараша «праз дараш» вал царех. Из праз кхаьчар нов Мучаевга а. № 671 йолча скважине тIехьара метраш бурув теха дальча 4000 метр сонгIа кIоаргачара мелови межкдаьтта хьаха дойладелар.

Дика производственни поазош санна дика общественних а ва Мучаев Абдул. Бригада болхлоша профорг хержав из. Бурувдеттараш лакха кхетам болаш хилар нов. Мучаева кхетива болх дика вIаштIехьбальккхд делабара маIсира. Парте XXIV съезда накъабоагIаш хьинар ца кходеш къа а хьегаш ший тайпара сонгIа нийчда лерхI бурувдеттараша.

А. ТИЩЕНКО.

Доазол дехьара

КАРАГIДАЬННА ДОККХА ХIАМА

Кхийола передачеш юкъагIа а йита, самардийнахь сарахьа доазол дехьарча информационни агентстваша, радиос, телевидене хоам бир «Луна-16» яха советски автоматически станци, Бетта тIевен тIа баьча балха программа кхоачаш а яь, Лаьттангахь юхайоласинай, аьнна.

«Советски Союза доккха технически гIулакх карагIдаьннад. Беттa тIа кIаьда Iо а йоссаь, гаьнара лелавш «Луна-16» яха автоматически станци Бетта тIара хьалгIоттаяраха — йоах Франс Пресс агентства хоама тIа. «Луна», «Зонд» яхача программах йона дукха а кийчон полеташ чакхъялар да из эксперимент яр» йоах дIахо.

«Сиглен кхьча планета тIа этгаре хьалха Iохоадир саг тIавоаца космически кема», яхаш белгалдоах ЮПИ яхача агентства хоама тIа.

Рейтер яхача агентства а иштта белгалдоах космически тохкамаш дара исторе чуь эггара хьалхьа саг чувоаца кема Бетта тIа Iохоадар а цул тIехьагIа цигара Лаьттангахь юхадерзадар а. «Сагга нахара кхерам тIа а ца оттабеш Бетта порода образецаш шийга кхачийта хайра Советски Союза», — йоах цу хоама тIа Рейтера.

НЬЮ-ЙОРК. Бетта тIа баьча балха программа кхоачаш а яь, Бетта тIара гIеттай советски автоматически станци яха ТАСС хоам хьаккхийкабир радиос телевиденеш. Передачеш тIа йоах Лаьтта Iочуяхьаргйола Бетта порода образецаш хьанийцай «Луна-16» яхача станце.

БОНН. Бетта групте пробаш а йолаш Бетта тIара «Луна-16» яха советски автоматически станци гIаттар «боккха астронавтически толам ба» аьлар Бохумски обсерваторе директора Каминске.

Автоматически станцеш кIаьда Iо а хоушаеш, лаьтта юхайоахкийташ хиларо «Маьлха система планеташ кхы а экономически кхерам боацаш караерзаяра нерда тороиаш хьеелларгья» яхаш белгалдоах цо.

ДПА яхача агентства, хIаьта иштта ФРГ радион [redacted] хоам бир «кердача хоамаш тIа» Бетта тIара гIетта «Луна-16» яха космически ракета Бетта породай образецаш а йолаш Лаьтта юхайоагIаш хилара.

ВАРШАВА. «Советски космонавтика Iалаьмате боккха толам балар, «Сага технически тороиаш лакхлуш хилара тороиаш» — иштта йоа бу польски газеташа советски космически автомат Бетта тIа яхарен из Лаьтта юхаерзарен. «Трибуна люду» яхача газета йоах цох космически тохкамаш дара исторе чуьхь эпохальни событи а яь.

«Луна-16» яха автоматически станци Лаьттангахь юхайоагIаш хиларо ташка ду дукха ха яалехь вай Маьлха система кхьча дукхача планетаи тIа ваха а сага геттара йоккхий технически тороиаш хургхилара.

БЕРЛИН. Советски космонавтика кхы а лоархIаме котало яьккхай. «Луна-16» яха автоматически станци Бетта порода образецаш а йолаш Лаьттангахь йоагIа, яхаш йозлу «Нойес Дойчланд» яхача газета.

Космически аре йовзара юкъе лоаца Iалаьмате доккха накъа да из йоах газета цу событех.

ГДР вовзаш волча Iилмахочо Г. Пфаффе «боккъонца сенсационни» я аьлар «Луна-16» яхача станце полет. Цо белгалдоаккх советски космически автомато нийса а тешаме а болх баро деррига адамаш цецдоахаш хилар.

ШВЕЦЕРА ПАРЛАМЕНТСКИ ХОРЖАМАШ

СТОКГОЛЬМ, 22 сентябрь. (ТАСС). 20 сентябре Швеце кердача цхьан палатах-латтача парламентски хоржамаш чакхдаьлар кентски хоржамаш чакхдаьлар болхлой партеш — социал-демократически (СДПШ) эрдехьара партин — коммунисташ (ЛПК) кот а йолаш. Хьалхе а яьча зинеах цу партен рикстаге 350-чех. 183 мандат хургья. Цу тайппара, межка буржуазни партеша кердача цхьан палатах даьттача рикстаге дуккагIа йола моттигаш яха дийрхIараш кхоачаш хилайзар.

Хоржамашка боккха толам баьккхаб эрдехьарча парте - коммунисташа, 4,9 процент болча хоржарлоша шоай голосаш дIаелар царна. Цу парте 17 мандат хургья рикстаге.

166 моттиг кхаьча (46,4 процент голосаш) социал - демократически парти кIезиг — дукха нийшер, 3,7 процент голосех а йоалаш. Бекъа из парламенте эггара йоккхагIчарех цхьа парти-м я.

Кхаь буржуазни партеша — центра партега, халкъа партега, гIалхьарча коалиционни партега еррига а 167 моттиг кхаьчар.

Хоржамий тIеххьара итогаш арайоахаргья 10 ди даьлча.

КЪУЛБЕХЬЕН ВЬЕТНАМЕРА ТIЕМАШ

ХАНОЙ, 22 сентябрь. (ТАСС). Къулбехьен Вьетнамера дечa хоамех моха мукъабаккхара Халкъа тIема низаша Тхьяткиен яхача провинце 19 сентябре тIом бир Какбай яхача тIема базана. тIема кхоачамаш чудала складa йоха а еш.

Цу дийнахь Виньдинь яхача провинце патриоташа атака йир Бонгшона юхерча США - 173-ча парашютни бригада позицешта, цхьа вертолет чу а йитар. Анкхена къилбаседа - малхбоалехьа 30 километр США 4-ча пехотни дивизе позицешта атакаш а йир.

Бенче яхача провинце, Сайгона къулбехьа — малхбуолехьа 70-километр йолча марионеточни эскара поста а атака йир.

Социализма мехкашка

ПХЕНЬЯН. (АПН соб. корр). Октябрь бетта хургйолча Кореи Къахьегаша парте V-ча съезда кердача толамашца нийсбеха кийчлуш ба республика къахьегахой. Мехкийча промышленни предприятеи гIишлошйи коллективаш къахьегаша лахтo эттай. Из деза ди хьатIакхеачаш моттигерча промышленноста балхйоча дикка шерьа яха хIара. Иона ьшаш дола товараш хьадеча мастерской сеть. Канцелярски товараш школьни гойтара пособеш хьоеш йола йоккха йоаца цхи фабрика бола бе йолаллийтай Чапсон яхача уеаце. Хьалхара продукци — 100 тонн гарга колбаса — арахийцай цига хьальча бойне, 20 тонн гарга кIоази шурен арахийцай шурий заводо. Самчу яхача уезде хьалхе лийрхIача нийс предприятех яхх болх беш я, цар хьаду 50 тайпара товараш.

Моттигерча промышленноста предприятеш дукхагIа хьатьаро Iалнарча районашка бахача нахa хьабе болх хулийт.

В. ПАРАФЕЕВ.

4350 кIи йола книжкаш 50 миллион тираж йолаш арахийцад цо. Iаьдал иоларие бе дальлача хана а эггара къинагIа терроф йолча хана а философе, экономика, историе дешаех дола марксизма - ленинизма классиций произведенеш къахьегамхошта дIадовзийта вIаштIехьдийнад парте. Фашистски диктатурах моха мукъабаьккхачул тIехьагIа «Партиздата» эггара хьалха арахийцар Владимир Ильича произведенеш Советски мехках дуьцаш дола брошюраш.

Б. ЯНКОВ.
болгарски журналист.

ХАНОЙ КЕРДА ГIИШЛОШ

ХАНОЙ. (АПН соб. корр-). Республике тIехь - тIехьагIа шерлуш латт бахача наха чуIе цIенош хьадеша. Американски бомбаша лохадаь цIеношна инженерни гIирсане тоадарна цхьана городской гIишлошьеча тресто централизованни хьалха «Ван Чьонг», «Чьонг Динь», «Нам Занга» яха нах бахаргйола кхоь керда район. Аьшка бетонни конструкцех вIашагIехх нига цIенош. Уж балхаш деча график гаьна тIехьхоачаьньо.

В. НИКОЛЬСКИЙ.

ТИРАЖ — 50 МИЛЛИОН

СОФИЯ. (АПН корр). Болгаре «Партиздат» яха партийни издательство вIашагIъелла тхьаьа пхиь шу даьннад. Цу шерашка

МОДЭ ДУКХАГIА ДОХНАРГДА

БУДАПЕШТ. (АПН — «Будапресс»). Укх шера доазол дехьарча мехкашка ялх эзар тонн цIена мода дохьаргда Венгре. Европейски континентерча — ГДР, Австре, ФРГ. Франце нийдарал сонгIадукха мода эша лерхI КъилбаседаАфрика мехкашен Японен.

Специалисташа даьча хоаралаIмех нIи хеза дола венгерски мода дохьалга укх гаргтарча шерашка 60 — 70 процент дегIадоагIаргда.

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА КЕРАМИКА МУЗЕЙ

ПРАГА. (АПН — Прагопресс). Городе Бехинерча (къулбехьен чехи) керамически училищех дунен халкъашта юкъера художественни студи хIуа ер цхедагIа шу да. Укх шера, шовй «къайлеаш» дIайовзийта а доазол дехьарча коллегай опыт Iомае а чехословацки мастераша цхьана цига бахкхаб керамиках бола Советски Союзера, Венгрера, США-ра, Англера, ФРГ-ера, Австрера, Югославера, Польшера, Италера специалисташ. Цар произведенеш, соахь вIашагIкхийттача хана дахьча балхайна цхьана. Бехинерча дунен халкъашта юкъерча керамика музейна дIалургда.

ХАОТТАМ

Тахан хувцалуш моржаш а йолаш, догIа а ца делаш, къилбаседера - малхбузехьара гIийла мух а хьеххаш ха хургья. Республике гIолла 12—18 градуси, Грозне — 15—17 градуси температура хургья.

Кхоанен ломмен хувцалуш моржаш а йолаш, цхьацанахьа доха а доалаш ха хургья. 25 сентябре кIезиг - дукха догIа деларгда. ХIаьта 26 сентябре гIийла мух а хьеххаш, догIа а ца делаш ха хургья. Буйсанна 8—13 градуси кийнахьа 19—24 градуси температура хургья.

Метеостанци.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО
24 сентябрь

6.30 — Юрта Iуйре (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.22 — Нохч-ГIалгIай лирически иллеш (гIалгIай меттала). 8.45 — Кхоана пропагандистий республикански цхьоалагIа съезд (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Юртбоахама къахьегамхошта доле концерт (нохчий меттала). 16.30 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.45 — Хазача тIейбожаш болх беш ба (эрсий меттала). 17.00 — «Пропагандист» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 17.15 — Ашараш. 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
24 сентябрь

18.05 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 18.30 — Интервидени. Iилмай коммунизмай хьийолача Фридрих Энгельс ва 150 шу дизарга. 19.00 — Коммунисташ хьалха латт. Наурски совхоза парткома секретара Карпова выступлени (гIалгIай меттала). 19.10 — ХIинзарча хинарча сага сурт. Электромонтер Чанниев (гIалгIай меттала). 19.20 — Комсаш чуьцаш латт. 19.30 — Футболах йола СССР чемпионат. Ленина цIерах йолча центральни стадионера передача. Перерывах юртара кхаьшара белгалдаккхаш, репортаж. 21.30 — «Акхача берда тIа» яха художественни фильм, 2-гIа серия.

РАДИО
25 сентябрь

6.30 — Юрта Iуйре (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.22 — Римский-Корсаков Сатпачхьаьх болча фальга доле музыкальни сурт. 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — «Авангард» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.30 — «Ломаштара сердало» яха очерк (гIалгIай меттала). 16.45 — Литературни передача (нохчий меттала). 17.08 — Ашараш. 17.15 — Коммунисти, производствен яха корреспонденци (нохчий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — «Юртабоахам техникаца кийчбарна болхлой класса лорхIам» яха беседа (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
25 сентябрь

17.30 — Малхнакъьерий денга. Концерт. Союзцай Шен Колзини залера передача. 19.15 — Милаковни ленински университет. Марксистско - ленински дешара системера дешара шу доладелларга. 19.45 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 20.10 — Шовца, бериш. 20.20 — Вай унахцIено, вой бе я» яха лора беседа. 20.25 — «Дама с собачкой» яха художественни фильм. 21.55 — Фильм-концерт.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!
ДIАДОЛАДЕННАД 1971 шера
«СЕРДАЛО»
ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА

Газета язлу бузама еонгича отделенешка а промышленноста, транспорта, гIишлошьеча предприятешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча учрежденешкарча, общественни организацешкарча шийайоазув доарждеча общественни уполномоченнешка а гIолла.

ГАЗЕТА ЯЗДАЙТАРА МАХ:
1 шера — 3 сом 12 кепиги:
6 бетта — 1 сом 56 кепиги:

Диц ма делаш! 1971 шера «Сердало» газета заьнаькьо язде.

«РАЬЗА» МАЛАВ, «ДУХЬАЛ» МАЛАВ

РЕЙНА БЕРДА ЙИСТОШКАРА ПОЛИТИЧЕСКИ КЪОВСАМ

Ахкан парламентски каникулаш чакхдаьлначул тIехьагIа дIайоланнай бундестага заседанеш. Бундестаге а цун пений арахьа а массане тIокамтIаоаш да доархIаме политически документ ФРГ-ней СССР-ай юкъе зазь Договор. Белгалдоалаш да цхьа хIама, Малхбузен Германе бахача наха Договор чIоагIагIа хьал ме лоац цунна дуккагIа духьал йола реакционни гIоаараш. Малхбузенгермански реванце керттера низ ба «лелхабаьрий Союзи» «дIабахийтарий землячестваши» оалаш яраш.

«Давлен Ди» дезду аьнна Малхбузен Берлине хиннача йоккхача сборишна тIеххьа-тIехь цу тайпара гIулакхаш чакхдийлар ФРГ дуккхача героизшка а. Реваншистски организацей провокационни гIулакхаш чIоагIа хьалхьуви неофашистски национал - демократически парте. «Дойче нахрихтен» яхача тадденовски листоко кIаьл а ца луш хьалхеттаю «лелхабаьрий Союз», «тIема союз а хинна шийна тара лелача кхьча политически низашта новкъостал де деза но», яхаш дуу газета.

Кхетаде хала дац неофашисташа дувцараш шоаех долга. Ноябре Бавареи Гессенеи лаьттай хоржамаш хулача хара хIанзара боннски правительствени коалици «йохаяра» тIахьезаш аьхь зайна закиленн дьй Адольф фон Таддена.

Неонацисташта гарга латт Христианско - демократически союза аьттехьарча тхьама позици а, эггара хьалха Штраусв «Баварски когорта» а йолаш. Цун парте дальоххIа «лелхабаьрий конгресс» аьй, из гуччахьа дуьхьалъяьлар Советски Союзапарча договора.

Цхьабакъда, фактай боагIача тайпара мах бе безалтах кхеташ ба христианско - демократически союзера бараш, къахьетта из дика кхетадуш цар мугIараштa юкъерча кагех бараша. Из къаьгга хьагойт бундестага къоначa христианско - демократически депутаташа дукха ха йоацаш арадаьккхача 20 статья тIайолча сборника. ХДС оппозицие лоархIамах дувцаш хана, цар тIахьех «гаргарча хана йохае вIаштIехьаргдеакача правительства политика массе а оагIорахьара харп ца ера».

Рейнски столице чIоагIа гIаппатата айлаьд ХДС кагирхой организаце председателя Эгерхага яьча къамаьло. По бех бир хьалха хиннача канцлера Кизингера СССР-ца договор яра лелаьча обструкционистски политикана. Московски договора критика ераштa политика ю Советски Союзапа торговли шерьяра тIехьа болча никалаша а.

Из деррига тербал а вонь христианско - демократически партена керте латтараш чоалхане политически маневраш еш ба. ХДС председателя заместителя Шредерен христиански демократий парламентски фракце лидера Барцелей Москве оттаьль договор боккъонца Iомале деза йоах хIана.

Советски Союзаца договор дьйчул тIехьагIа ФРГ политически кургах дIайолаена боккха дискусси-хьаллаьнай. Боннерча правительствени коалицена чуйоагIача мукъача демократически парте а. Партийни правление тIеххьарча заседание парте председателя, кхьча мехкашкарча гIулакхий министра Шееля Московски переговорех доклад йьй. Цул тIехьагIа мукъача демократически парте цхьабарт а болаш къобалдир Советски Союза хьа договор.

ФРГ прогрессивни общественноста дукхача гIоазараша Советски Союзаца хьаьча договора сихха ратификаци яр дIадех, цох Европе машари кхерамален чIоагIагIара боккха лоархIам бала гIуллакха а лерхIаш. ФРГ-е вIашагIъеллай европейски кхерамален дешашта йола инициативни комитет, цунна юкъебахаб боазаш бола общественни деятелаш — бундестага депутаташ, профсоюзий кулгалхой, Iилманхой, публицисташ. Малуьза сиькагIа юкъароеропейски совешани гулъяра тIехьа ба уж беррига.

Инициативни комитета дакъахошна 10 октябре Майна тIарча Франкфурте европейски кхерамален дешашта хетадь общественноста конференции гулъяра тIахьех. Из тIахьехам хьалхаьшабе Франкфурта обер-бургомистра, социал - демократически парте цIи хезача деятела Меллера.

«Раьза» малав а «духьал» малав а яха хаттар Рейна берда йистошка чоалханча политически къовсаме къоастаеш за...

А. ЖОЛИВЕР,
АПН-Радио корр.

Бонн.
(телефонаца).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-06; редактора зам. — 3-39-11; белхантахама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурни промышленностен отделий — 3-42-30; юрта бахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцен проспект 7/34.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-06; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни культуры промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/34.

СФ05206. Заказ № 9711.